

EKONOMİK İSTİKRAR VE KAPSAYICI BÜYÜME İÇİN EYLEM PLANI

*Ekonomi Politikaları
Başkanlığı*

18 Ağustos 2022

EKONOMİK İSTİKRAR VE KAPSAYICI BÜYÜME İÇİN EYLEM PLANI

TEMEL GÖZLEMLER VE İLKELER

ACİL İSTİKRAR İÇİN GEREKLİ PARA VE MALİYE POLİTİKALARI VE FİNANS SEKTÖRÜ DÜZENLEMELERİ

Uygulanan yanlış ekonomi politikaları ve kurumların erozyona uğratılması nedeniyle ülkemizin makroekonomik istikrarı ve vatandaşlarımızın refah seviyesi ciddi tehlike altındadır. İYİ Parti'nin ekonomik eylem planında;

- i. Bilimsellikten uzak, kısa vadeye ve siyasi çıkarlara odaklı ekonomi politikaları son bulacak,
- ii. Kurumların bağımsızlığı yeniden tesis edilecek,
- iii. Kamu yönetiminde liyakat ve hesap verilebilirlik ilkelerine dayalı yapılanmaya gidilecektir.

Kapsayıcı ve sürdürülebilir büyüme için bir ön koşul olan makroekonomik ve finansal istikrarın teminine yönelik gerekli adımlar acilen atılacaktır.

Para politikasındaki öncelikler Merkez Bankası'nın güvenilirliğinin yeniden sağlanması, enflasyonun hızla düşürülerek fiyat istikrarının yeniden tesisi ve uluslararası rezerv pozisyonunun güçlendirilmesidir. Bu bağlamda atılacak ilk adımlar, Merkez Bankası'nın bağımsızlığını yeniden tesis etmek ve bir dönem başarıyla uygulanan tam kapsamlı enflasyon hedeflemesi rejimine geri dönmektir.

Finans sektöründe düzenleme ve denetimden sorumlu kurumlara güvenin yeniden tesis edilmesi önceliklidir. Bu kapsamda kurumların liyakat esaslı olarak yeniden yapılandırılması ve finansal mimarinin hızla değişen sektörün ihtiyaçlarına karşılık verecek şekilde yeniden düzenlenmesi hedeflenecektir.

Makroekonomik istikrarın yeniden tesisi için mali disiplin ve kamu borçlanmasının risk yönetimine dayalı orta-uzun vadeli bütüncül bir bakış açısıyla yönetilmesi hedeflenmektedir. Kamu mali yönetiminde etkin bir kurumsal yapının kurulmasına yönelik kararlar acilen devreye alınacaktır. Kamu harcamalarının etkinliği hızla gözden geçirilecek, hem bütçe üzerinde belirgin bir yük oluşturmaya başlayan hem de sosyal ve ekonomik politika hedefleri açısından da verimsiz olan harcamalar, Hazine garantileri ve özellikle kamu-özel iş birliğiyle yapılan projeler bir an önce denetim altına alınacak, mali disiplin sağlanacaktır. Bu düzenlemeler; şeffaf, öngörülebilir, kurala dayalı, vergi yükünü gelir grupları arasında adil bir şekilde dağıtan, hanehalkı ile şirketlerin çalışma, tasarruf ve yatırım faaliyetlerini teşvik eden bir vergi reformu ve yeniden yapılandırılmış bir vergi idaresi ile desteklenecektir. Ekonomik istikrarın sağlanması sürecinde mağdur olabilecek dar gelirli vatandaşlara hızlandırılmış destek sağlanacaktır.

KAPSAMLI BÜYÜME İÇİN GEREKLİ VERİ BAZLI POLİTİKA ÜRETİMİ, İŞ GÜCÜ, SOSYAL DESTEK, DIŞ TİCARET VE SANAYİ POLİTİKALARI

Acil istikrar düzenlemelerine paralel olarak sektörel ve kurumsal yeniliklerle Türkiye ekonomisinin gerçek potansiyeline ulaşması sağlanacaktır. Son 20 yıldaki tutarsız ve yanlış uygulamalar Türkiye ekonomisinin orta gelir tuzağına takılmasına sebep olmuş ve ülkemiz maalesef gelişmiş ekonomiler seviyesine sıçrama yapamamıştır. Ülkemiz sermaye girişleri ve aşırı kredi genişlemesine bağımlı kalitesiz büyümüştür. Uzun vadede sürdürülemeyecek

ekonomi politikaları ülkenin ekonomik yapısını, sektörler arası dengeyi ve gelir dağılımını daha da bozmuştur. Bu 20 yıllık süreç sonunda ülkemiz gereken yapısal değişimi yapamamış ve rekabet gücünü ucuz işçiliğe mahkûm etmiştir. Ülkemizin uzun vadede kaliteli kalkınabilmesi ancak verimliliği artırarak mümkündür.

Ekonomimizin verimlilik ve teknoloji odaklı bir büyüme rotasına girmesini sağlayacak politikaları; iş gücü ve sosyal destek, dış ticaret ve sanayi bölümleri olarak sunuyoruz. Bu Eylem Planı'nın getirdiği en önemli yeniliklerden biri, her alanda veri bazlı politikalar geliştirilmesi olacaktır. Ancak bu sayede ekonominin iyi işleyen ve aksayan yönleri sistematik olarak belirlenecek, ortaya çıkan ekonomik aksaklıklara ilgili bakanlık ve kurumların gerek duyduğu ivedi çözümler üretilebilecektir. Bu doğrultuda akademi, sanayi ve sivil toplum uzmanlarının da katılımına açık olacak şekilde bir Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü kurulacaktır.

Ekonominin tüm kilit alanlarında, liyakat esaslı bakanlar, müsteşarlar, genel müdürler ve diğer yöneticiler seçilecek, uluslararası kurumlardan ve deneyimlerden faydalanarak, keyfi deneyler yerine bilinen ve test edilmiş uygulamalar Türkiye'ye getirilecektir.

İÇİNDEKİLER

TEMEL GÖZLEMLER VE İLKELER	2
ACİL İSTİKRAR İÇİN GEREKLİ PARA VE MALİYE POLİTİKALARI VE FİNANS SEKTÖRÜ DÜZENLEMELERİ	2
KAPSAMLI BÜYÜME İÇİN GEREKLİ VERİ BAZLI POLİTİKA ÜRETİMİ, İŞ GÜCÜ, SOSYAL DESTEK, DIŞ TİCARET ve SANAYİ POLİTİKALARI.....	2
İÇİNDEKİLER	4
PARA POLİTİKASI	6
15 gün içerisinde:	7
1 ay içerisinde:	7
3-6 ay içerisinde:	8
12-18 ay içerisinde:	9
BANKACILIK SEKTÖRÜ DÜZENLEMELERİ	10
1 ay içerisinde:	11
3-6 ay içerisinde:	11
6-12 ay içerisinde:	12
12-18 ay içerisinde:	12
KAMU MALİ YÖNETİMİ	13
Kurumsal Düzenlemeler	13
15 gün içerisinde:	13
1 ay içerisinde:	13
Kamu Yükümlülüklerinin Yönetimi	14
1 ay içerisinde:	14
3-6 ay içerisinde:	15
6 ay içerisinde:	15
12 ay içerisinde:	15
KÖİ Projeleri	15
1 ay içerisinde:	16
3 ay içerisinde:	16
6 ay içerisinde:	16
12 ay içerisinde:	16
12-18 ay içerisinde:	17
Bütçe Uygulamaları	17
3 ay içerisinde:	17
6-12 ay içerisinde:	18
VERGİ POLİTİKALARI	19
3 ay içerisinde:	19
6-12 ay içerisinde:	20
12-18 ay içerisinde:	21
İSTATİSTİKİ VERİLERE OLAN GÜVENİN YENİDEN TESİS EDİLMESİ VE KAMU POLİTİKALARI ETKİ ANALİZİ ENSTİTÜSÜ	23
6-12 ay içerisinde:	24

12-18 ay içerisinde:	24
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER VE DIŞ TİCARET POLİTİKASI	25
3-6 ay içerisinde:	27
6-12 ay içerisinde:	28
12-18 ay içerisinde:	29
İŞ GÜCÜ PİYASALARI VE SOSYAL DESTEKLER	30
3 ay içerisinde:	30
6-12 ay içerisinde:	32
12-18 ay içerisinde:	34
SANAYİ POLİTİKALARI	37
Sanayi Destekleri ve Etki Analizi.....	37
Sanayi Destekleri Alanında Yapılacaklar:.....	38
Dijital Dönüşüm ve Rekabet Kurumu	38
Dijital Dönüşüm Alanında Sanayi Bakanlığınca Yapılacaklar:	38
Beşerî Sermaye	39
Beşerî Sermaye Alanında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca Yapılacaklar:.....	39

PARA POLİTİKASI

Merkez Bankası'nın kredibilitésinin onarılması, enflasyonun hızla düşürölerek hedefe yaklaştırılması ve uluslararası rezerv pozisyonunun güçlendirilmesi aciliyet taşımaktadır. Bu bağlamda atılacak ilk adım, tam kapsamlı enflasyon hedeflemesi rejimi uygulamasına geri dönmek olacaktır. Hem uluslararası akademik çalışmalar hem de doğru uygulandığı süre boyunca ülkemizin tecrübesi, dalgalı kur rejimi altında enflasyon hedeflemesi stratejisinin fiyat istikrarını temin edecek en uygun para politikası çerçevesi olduğunu göstermektedir. Enflasyon hedeflemesi rejiminin başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlayacak gerekli kurumsal değişiklikler yapılacak, daha öngörülebilir, şeffaf ve etkin bir iletişim stratejisine dayanan, birinci önceliğin fiyat istikrarı olduğu bir para politikası uygulamasına geçilecektir. Elde edilecek kredibilite ve güven, enflasyon beklentilerinin daha hızlı bir şekilde aşağı çekilmesini sağlamak suretiyle enflasyonla mücadelenin bedelini de önemli ölçüde azaltacaktır.

Merkez Bankası'nın enflasyon hedeflemesi rejiminden sapması ve yetki alanının dışına çıkarak kontrolü altındaki politika araçlarıyla ulaşılması mümkün olmayan ekonomik hedeflere yönelmesi çok ciddi bir kredibilite ve güven kaybına yol açmış ve enflasyonun kontrolden çıkmasına neden olmuştur. Ülkemizin enflasyon sorununun tetikleyicisi dış kaynaklı ve arızı faktörler değildir. Aksine, uygulanan yanlış ve öngörülemeyen politikalar ve bunun sonucunda oluşan güven eksikliği enflasyon dinamiklerinde kalıcı bir tahribat yaratmıştır. Enflasyon beklentileri Merkez Bankası'nın %5 olan hedefinden çok uzaklaşmış, döviz kurlarından fiyatlara geçişkenlik artmış ve ülkemizin enflasyon eğilimi önemli ölçüde yükselmiştir. Söz konusu olumsuz gelişmeler, bozulan fiyatlandırma davranışları ve Türk Lirası'nın değer kaybıyla beraber enflasyon oranının önümüzdeki aylarda %80 seviyesinin üzerine çıkması beklenmektedir. Enflasyon dinamiklerindeki yapısal bozulma, makroekonomik temellerden kopuk reel faiz seviyesi ve güven erozyonu, hane halkı ve firmaların yabancı para birimine olan talebinin artmasına neden olmuş ve para politikasının etkinliğini daha da zayıflatmıştır.

Yüksek enflasyon vatandaşlarımızın satın alma gücünü ve refahını olumsuz etkilemekte, yatırım ve kaynakların etkin dağılımını baltalayarak ülkemizin ekonomik performansını kötüleştirmektedir. Uzun süre devam eden yüksek enflasyonun daha güçlü bir büyüme ve istihdama yol açmadığı, aksine toplumsal refah ve ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etkileri olduğu ekonomi literatüründe genel kabul görmüştür. Uluslararası tecrübeler, tutarlı bir makroekonomik ve yapısal reform paketi ile desteklenen ve toplumun güvenini kazanabilen bir enflasyon hedeflemesi stratejisi ile büyüme oranından feragat etmeden enflasyonun kalıcı olarak düşürülebileceğini göstermektedir. Nitekim, ülkemizin 2001 finansal krizi sonrası yaşamış olduğu tecrübe bunu doğrulamaktadır.

Fiyat istikrarının temininde gösterilen başarı, hane halkı ve firmaların portföy tercihini Türk Lirası yönünde değişmesini teşvik etmekle kalmayıp, ülkemize daha kaliteli ve kalıcı yabancı sermaye girmesini destekleyecektir. Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadele konusunda kredibilitésinin yeniden tesisi, para politikasının şoklara daha esnek reaksiyon vermesini sağlayarak ekonominin potansiyel büyüme hızına yakın seyretmesinde önemli bir katkıda bulunacaktır. Enflasyon beklentilerinin hedefe çapalanma derecesinin kuvvetlendirilmesi ülkemiz gibi dışa açık ekonomilerde döviz kurundan enflasyona geçişkenliği düşürecek ve rekabet gücünü de artıracaktır. Söz konusu olumlu gelişmeler Merkez Bankası'nın bilanço yapısını ve uluslararası rezerv pozisyonunu güçlendirmesi için önemli bir fırsat sağlayacaktır. Piyasa koşulları dikkate alınarak şeffaf ve kurala dayalı döviz alım ihaleleriyle uluslararası rezerv biriktirilecektir. Ayrıca kamu bankaları aracılığıyla döviz piyasasına müdahale uygulamasına son verilecek ve kamuoyuna önceki yönetimler tarafından yapılan döviz müdahaleleri hakkında kapsamlı bir rapor sunulacaktır. Para politikasının kredibilitésini ve öngörülebilirliğini perçinleyen adımların atılması dolarizasyonun tersine çevrilmesini ve kaliteli sermaye girişlerini teşvik ederek Merkez Bankası'nın bankalarla yapmış olduğu yaklaşık 45 milyar dolar civarında olan döviz swap işlemlerinin seviyesinin kademeli bir şekilde düşürülmesine de imkân vererek finansal istikrara önemli bir katkı sağlayacaktır.

15 GÜN İÇERİSİNDE:

- Tam kapsamlı enflasyon hedeflemesi rejimine geçiş sürecinde para politikasının normalleşmesine yönelik adımlar atılacaktır. Bu bağlamda, politika faiz oranı ülkemizin olağanüstü makroekonomik şartlarını dikkate alarak fiyat istikrarının teminine uyumlu bir seviyeye getirilecektir.
- Merkez Bankası'nın sorumluluğu dışında kalan ve enflasyon hedeflemesi rejimi ile uyumlu olmayan uygulamalar tespit edilerek kamuoyuyla paylaşılacaktır.
- Para politikası araçlarının kullanımında genel kabul görmüş uluslararası standartlar göz önüne alınarak sadeleşmeye gidilecektir.

1 AY İÇERİSİNDE:

- Orta vadeli enflasyon hedefi %5 seviyesinde tutulacak, makroekonomik çerçeve ile uyumlu olan dezenflasyon patikası kamuoyuyla paylaşılacaktır. Söz konusu üçer aylık patika, kademeli bir şekilde enflasyonu orta vadeli hedefe yaklaştırarak beklentiler için bir çıpa oluşturulacaktır.
- Açıklanacak bir takvim çerçevesinde Merkez Bankası'nın sorumluluk alanına girmedığı tespit edilen uygulamalara son verilecektir.

- Merkez Bankası'nın döviz piyasasına müdahaleleri enflasyon hedeflemesi rejiminin temel prensipleriyle uyumlu hale getirilecektir. Bu bağlamda, kamu bankaları aracılığıyla döviz piyasasına müdahale uygulamasına son verilecek ve kamuoyuna önceki yönetimler tarafından yapılan döviz müdahaleleri hakkında kapsamlı bir rapor sunulacaktır.
- Döviz kuruna isteğe bağlı müdahale edilmeyecek ve döviz alım/satış ihaleleri öngörülebilir ve şeffaf bir şekilde önceden açıklanan bir takvim çerçevesinde yapılacaktır. İhaleler uluslararası normlara uygun bir şekilde tek fiyat ihalesi olarak yapılacak ve ihale sonuçları düzenli bir şekilde kamuoyuna açıklanacaktır.
- Hazine ile yakın ilişki içinde olması gereken Merkez Bankası birimleri de yeniden Ankara'ya nakledilecektir.

3-6 AY İÇERİSİNDE:

- Merkez Bankası'nın bağımsızlığını yeniden tesis etmek için yapılması gereken yasal değişiklikler tespit edilecektir. Bu bağlamda Merkez Bankası üst düzey yönetimin keyfi kararlarla görevden alınmasını engelleyecek uluslararası standartlara uygun hukuki değişiklikler belirlenecektir. Merkez Bankası Başkan, Başkan Yardımcıları ve Kurul üyelerinin görev süreleri tekrar 5 yıla çıkartılacaktır.
- Merkez Bankası'nın bağımsızlığını yeniden tesis etmek için gerekli görülen yasal değişiklikler TBMM'ye sunulacaktır. İlk Anayasa değişikliği ile Merkez Bankası'nın bağımsızlığı Anayasal güvence altına alınacaktır.
- Para Politikası Kurulu'na (PPK) dışarıdan atanan üyeler için uluslararası normlara uygun yeterlilik kriterleri uygulanacak ve Kurul'un bağımsızlığını ve işleyişini güçlendirecek adımlar atılacaktır.
- Merkez Bankası'nın sermayesi ve Hazine'ye yapmış olduğu kâr transferi süreci—özellikle kur hareketlerinden kaynaklanan değerlenmeler ve yedek akçe transferleri—para politikasının bağımsızlığını ve Merkez Bankası'nın bilanço yapısını güçlendirmek amacıyla gözden geçirilecek ve gerekli görülen hukuki değişiklikler ivedi bir şekilde gerçekleştirilecektir.
- Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürlüğü tarafından PPK için hazırlanan bilgi notu, Kurul ile kamuoyunun aynı bilgi setine sahip olmasını sağlamak amacıyla faiz kararı toplantısından bir gün önce Merkez Bankası'nın internet sitesinde yayınlanacaktır.

- Merkez Bankası'nın iletişimi çok daha Şeffaf bir hale getirilecektir. Bunun için Para Politikası Kurulu (PPK) kararları açıklandıktan sonra kurul üyelerinin verdikleri oyların dengesi açıklanacaktır.

12-18 AY İÇERİSİNDE:

- Piyasa koşulları dikkate alınarak Merkez Bankası'nın bankalarla yapmış olduğu yaklaşık 45 milyar dolar civarında olan döviz swap işlemlerinin seviyesi kademeli bir şekilde azaltılacaktır.
- Merkez Bankası'nın rezerv yönetimi Şeffaf ve hesap verebilir bir hale getirilecektir. Bu bağlamda, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla her altı ayda bir kapsamlı rezerv yönetimi raporları hazırlanacaktır.
- Merkez Bankası'nın para politikası için yaptığı önemli tahminlerin (ıktı açığı, doğal faiz oranı, vs.) metodolojileri detaylı bir raporla kamuya açıklanacaktır.

BANKACILIK SEKTÖRÜ DÜZENLEMELERİ

Finansal sektörün düzenleme ve denetiminden sorumlu kurumlara güvenin ivedilikle yeniden tesis edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na (BDDK), Sermaye Piyasası Kurulu'na (SPK) ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) atanan üyelere ve bahse konu kurumların üst düzey yöneticilerine ilişkin yeterlilik kriterleri yeniden belirlenecek, bu kurumların nitelikli personel alabilmesine ve bünyesinde tutabilmesine dönük gerekli tedbirler alınacaktır. Finansal İstikrar Kurulu da dahil olmak üzere ülkemizde finansal istikrarın temininde görev alan tüm kuruluşların çağın gereklerine uygun biçimde yeniden yapılandırılması için gerekli tüm adımlar ivedilikle atılacaktır.

Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik politikalar ülkemiz finansal sektörünü olumsuz şekilde etkilemeye devam etmektedir. Önümüzdeki süreçte bankacılık sektörünün gerçek aktif kalitesinin ortaya konulması önem arz etmektedir. TCMB ve BDDK tarafından açıklanan tahsili gecikmiş alacakların kredilere oranı, reel sektörün içinde bulunduğu ekonomik zorlukları yansıtmaktan uzak olup bankacılık sektörünün sağlamlığına ve düzenlemelerin şeffaf biçimde uygulanıp uygulanmadığına ilişkin soru işaretleri doğurmaktadır. Bu soru işaretlerinin ortadan kaldırılması için özellikle bankalarca kullanılan belirli büyüklüğün üzerindeki kredilerin kapsamlı ve güvenilir bir varlık kalitesi gözden geçirme programına tabi tutulması zaruridir. Bankacılık sektörünün sermaye ihtiyacı olup olmadığı, para politikasının normalleşmesi sonrasında varlık kalitesi programının sonuçları ve sektöre ilişkin diğer riskler birlikte ele alınarak belirlenecektir.

Diğer taraftan, bankacılık sektörünün kırılabilirliğinin ve yapısal risklilik düzeyinin azaltılmasına yönelik olarak mevduattaki giderek artan dolarizasyonun tersine çevrilmesi ve aktif pasif arasındaki vade uyumsuzluğunun giderilmesi gibi alanlarda teşvik edici uygulamalar geliştirilecektir.

Kamu bankalarının özellikle son yıllarda aşırı risk alarak kontrolsüz şekilde büyümesi, bankacılık sektöründe rekabeti olumsuz yönde etkilemekte, bu durum kamu maliyesi üzerindeki risklerin de artmasına neden olmaktadır. Kamu bankaları ivedilikle esas faaliyet alanlarına odaklanacak, piyasayı bozucu agresif büyüme stratejilerine son verilecektir.

Ülkemizdeki tasarruf açığı finansal sektörün yurtdışından fon bulma ihtiyacını doğurmaktadır. Bahse konu fon ihtiyacının en uygun koşullarda sağlanabilmesi için ise uluslararası finans standartlarına uyum büyük öneme sahiptir. Bu kapsamda, finansal sektörün düzenlemesinden sorumlu kurumların görev alanlarındaki teknik düzenlemeler uluslararası finansal standartlara tam uyum hedefi gözetilerek gözden geçirilecek, uyumsuzluk alanları ivedilikle giderilecektir.

1 AY İÇERİSİNDE:

- Bankacılık sektörünün aktif kalitesinin ortaya konulabilmesi için güvenilir bir varlık kalitesi gözden geçirme planı açıklanacaktır.
- BDDK, SPK ve TMSF Kurullarının bağımsızlığını ve işleyişini güçlendirecek adımlar atılacaktır.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na (BDDK), Sermaye Piyasası Kurulu'na (SPK) ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) atanan üyelere ve bahse konu kurumların üst düzey yöneticilerine ilişkin yeterlilik kriterleri ilgili görevlerin etkin biçimde yerine getirilebilmesini sağlayacak şekilde ve liyakat göz önünde bulundurularak yeniden belirlenecektir.
- Kamu bankalarının yönetim kurulları ve üst düzey yönetimleri liyakat esas alınarak gözden geçirilerek gerekli görülen değişiklikler ivedilikle yapılacaktır.
- İlgili kurumlarla koordineli bir şekilde, mevduattaki dolarizasyonunun azaltılması ve Türk Lirası'na güvenin teminine ilişkin yol haritası açıklanacaktır.
- Uygulanacak dezenflasyon programının şirketler ve bankacılık sistemi üzerindeki etkilerini analiz edecek stres testleri yapılacaktır. Stres testlerinden elde edilecek bulgular ışığında atılacak destekleyici maliye politikası adımları, sıkı para politikasının yaratacağı yükün hafifletilmesini ve adil dağılmasını hedefleyecektir.

3-6 AY İÇERİSİNDE:

- Varlık kalitesi gözden geçirme programı sonuçları kamuoyu ile paylaşılacaktır. Gerek duyulması halinde program sonuçları dikkate alınarak bankacılık sektörünün olası kırılganlığını ortadan kaldıracak düzeyde yeterli sermaye bulundurmasını teminen yeniden sermayelendirme planı açıklanacaktır.
- Kamu bankalarının yeniden sermayelendirilmesi kamuya maliyeti en aza indirecek şekilde tasarlanacaktır. Kamu bankalarında tespit edilen zararlara sebep olan kamu yöneticileri hakkında ivedilikle soruşturma açılacaktır.
- Bankacılık sektöründe yapısal risklerin azaltılması amacıyla mevduatın vadesini uzatmaya ve vade uyumsuzluğunu azaltmaya dönük teşvik mekanizmaları açıklanacaktır.

- TCMB ve BDDK arasındaki koordinasyonu güçlendirecek, makro ihtiyati politikaların uyumlu bir biçimde yürütülmesini sağlayacak uygulamalar hayata geçirilecektir.
- İlgili kurumların sistemin etkinliğini artıracak düzenleme, hukuk işleri, mali işler ve strateji geliştirme gibi birimleri yeniden Ankara'ya nakledilecektir.
- Finansal istikrarın sağlanmasında büyük önem arz eden bağımsız düzenleyici kurumların nitelikli personel alabilmesi ve bu personeli bünyesinde tutabilmesi için 666 sayılı KHK ile mali haklara ilişkin olarak getirilen kısıtlamalar kaldırılacaktır.
- BDDK, SPK, TMSF ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK) görev alanındaki teknik düzenlemeler gözden geçirilecek, uluslararası en iyi uygulamalar ile uyumlu olmayan hususlar (örneğin sermaye yeterliliği hesaplamasında ortalama kur/geçmiş yıl kuru kullanımı, menkul kıymet değerlendirme farklarının özkaynaklara yansıtılmaması, vb.) bir plan dahilinde ortadan kaldırılacaktır.

6-12 AY İÇERİSİNDE:

- Kamu bankalarının yeniden esas faaliyet alanlarına yönelmesi sağlanacak, Halk Bankası KOBİ odaklı, Ziraat Bankası ise tarımın desteklenmesine odaklı faaliyetlere ağırlık verecektir.
- Kamu bankalarının esas faaliyet alanları dışında agresif büyüme stratejileri sonlandırılacaktır.
- Bankacılık sektöründeki adil rekabet şartlarını bozan, kamu bankaları ile diğer bankalar arasında fark yaratan uygulamalara son verilecektir.

12-18 AY İÇERİSİNDE:

- Finansal mimari; Finansal İstikrar Kurulu, TCMB, BDDK, SPK, TMSF ve SEDDK'yı kapsayacak ve çağın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde gözden geçirilecek ve finansal mimaride gerekli görülen değişiklikler yapılacaktır.

KAMU MALİ YÖNETİMİ

KURUMSAL DÜZENLEMELER

Kamu mali yönetiminin kurumsal yapısında son dönemde yapılan düzenlemeler ile parçalı bir yönetim yapısı ortaya çıkmış, kamu varlık ve yükümlülüklerinin idaresinde tutarlı bir politikanın oluşturulması ve uygulanması zorlaşmıştır. Uygulanacak ekonomi programının ilk sacayağı, kamu mali yönetiminin kurumsal yapısındaki düzenlemeler olacaktır.

15 GÜN İÇERİSİNDE:

- Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB) birimleri Bakana bağlı iki müsteşarlık (Hazine ve Maliye Müsteşarlıkları) altında yapılacaktır. Ayrıca çıkarılacak yasal düzenleme ile Hazine ve Maliye Müsteşarlıklarının yanı sıra bakanlıklarda da müsteşar ve müsteşar yardımcılıkları yeniden tesis edilecektir.
- Hazine Müsteşarlığı kamu varlık ve yükümlülüklerinin (kamusal sermayeli kuruluşlar, nakit ve borç yönetimi, dış ekonomik ilişkiler) yönetiminden sorumlu olacak, bütçenin hazırlanması ve uygulanması, gelir politikaları, muhasebat ve raporlama konularında Maliye Müsteşarlığı yetkili olacaktır.
- Kamu borçlarının etkin yönetimine yönelik düzenlemeler kapsamında, yakın dönemde kurulmuş olan ve borç yönetiminde parçalı bir yapının ve etkin olmayan bir borç stoku yapısının ortaya çıkmasına neden olan Borçlanma Genel Müdürlüğü kapatılacak, görev yetkilileri Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir. Böylelikle, İstanbul'a gönderilmiş olan Hazine birimleri etkin bir varlık yükümlülük yönetimi için yeniden Ankara'da tek çatı altında toplanacaktır.

1 AY İÇERİSİNDE:

- Hazine birliği prensibi çerçevesinde Türkiye Varlık Fonu lağvedilecek, kamu varlıklarının Hazine çatısı altında tek elden yönetimi sağlanacaktır.
- İşsizlik Fonu asli görevine dönecek ve asli görevi dışında yaptığı kamu harcamalarına son verilecektir.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın bütçeye ilişkin görev ve yetkileri Maliye Müsteşarlığı çatısı altında kurulacak Bütçe Genel Müdürlüğü'ne devredilecektir.

- HMB bünyesinde ilgili denetim ve uygulama birimlerinden görevlendirmeler ile özel bir araştırma birimi kurulacak, söz konusu birim ivedilikle göreve başlayacak ve aşağıda yer alan konularda olası kamu zararının tespitine yönelik incelemeler yürütecektir:
 - ✓ Kamu-Özel İş birliği (KÖİ) Projeleri
 - ✓ Hazine ve kamu bankaları üzerinden döviz rezervlerinin eritilmesi
 - ✓ Kamu bankalarının kuruluş amaçları dışındaki sektörlere (medya, AVM vb.) verdikleri krediler
 - ✓ Türk Telekom ve benzeri özelleştirme uygulamaları
- HMB/HM Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesindeki KÖİ Dairesi Genel Müdür Yardımcılığı seviyesinde yeniden yapılandırılarak, KÖİ projelerinde kamu yükümlüklerinin tekrar müzakeresi, uluslararası tahkim süreçlerinde devletin temsili, projelerin uluslararası kreditorleriyle irtibat halinde projelere verilmiş olan kredilerin incelenmesi ve benzeri konularda yetkilendirilecektir.

KAMU YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN YÖNETİMİ

Son dönemdeki ekonomi politikalarının bir sonucu olarak kamu açıkları ve dolayısıyla Hazine borç stokunun seviyesi artış eğilimine girmiştir. Hazine borcunun Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya (GSYH) oranı %40 seviyesinin üzerine çıkmış olup, KÖİ projelerindeki doğrudan ve koşullu yükümlülüklerin de eklenmesiyle bu oranın %60 dolaylarında olduğu tahmin edilmektedir. Risk yönetimini gözardı eden, kısa vadeye ve günü kurtarmaya odaklı borçlanma uygulamaları ile Hazine borç stokunun yapısı önemli ölçüde bozulmuştur. Hazine borcunun üçte ikisi döviz cinsindedir. KÖİ projelerinden kaynaklanan uzun vadeli yükümlülüklerin ve Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasının kur yapısı da göz önüne alındığında Hazine önemli bir kur riski ile karşı karşıyadır. Hazine'nin uluslararası borçlanma maliyetleri, borçlanma piyasalarına yeni açılmış düşük gelirli ülkelerin bile üzerinde, neredeyse çift haneli seviyededir. Hazine uluslararası borçlanma piyasalarından dışlanma riski ile karşı karşıyadır. Bu kapsamda,

1 AY İÇERİSİNDE:

- Kamu borç yönetimi stratejisi piyasa koşulları da göz önüne alınarak orta-uzun vadeli bir bakış açısıyla yeniden belirlenecek ve kamuoyuna duyurulacaktır. Bu süreçte, piyasa katılımcılarıyla istişare edilecektir.
- Borçlanma stratejisinin temel ilkesi (başta iç borç olmak üzere) borç stokunun dövize duyarlılığının kademeli olarak düşürülmesi ve TL cinsi borçlanma araçlarının piyasa katılımcıları tarafından piyasa koşullarına uygun olarak tercih edilebilirliğinin artırılması olacaktır.

- Borçlanma stratejisi çerçevesinde kullanılan borçlanma araçları seti sadeleştirilecek, altın vb. endeksleme yöntemleri (bu senetlerin itfası sonrasında) sonlandırılacaktır.
- Hükümetin enflasyonla mücadelede kararlılığını göstermek ve kamunun borç yükündeki artışı sınırlamak için enflasyona endekli devlet tahvilleri ihracına hız verilmesi değerlendirilecektir.

3-6 AY İÇERİSİNDE:

- Likidite riskinin yönetilmesine yönelik olarak güçlü nakit rezervi taşınması uygulaması devam edecektir. Piyasalara güven verici adımların atılmasıyla, ülkemiz piyasalarına dış yatırımcı girişlerinin artması ve yapılacak ilave borçlanmalar ile Hazine rezervleri daha da güçlendirilecek, bu durum piyasadaki olası ilave likiditenin Merkez Bankası tarafından yönetilmesine katkı sağlayacaktır.
- Borç yönetimi stratejisi kapsamında, likidite riskinin hafifletilmesine yönelik olarak, piyasa koşulları kapsamında ve gönüllülük esasına dayanan senet değişimi işlemleri, yüksek maliyetli senetlerin nakit karşılığı geri alımı vb. yükümlülük yönetimi teknikleri kullanılması değerlendirilecektir.

6 AY İÇERİSİNDE:

- Hazine bünyesinde KÖİ yükümlülüklerinden kaynaklanan kur ve finansman riskinin yönetimi ve azaltılması için gerekli kurumsal ve yasal altyapı hazırlanacaktır.

12 AY İÇERİSİNDE:

- Bütçe disiplininin yeniden tesisi ve güçlendirilmesi, uzun dönemli mali sürdürülebilirliğin sağlanması, makro istikrarın desteklenmesi için maliye politikalarının kurallarla sınırlandırılmasına yönelik bir 'mali kural' getirilecektir. Mali kuralın ana ilkeleri kolay anlaşılır, ölçülebilir, sürdürülebilir ve uygulanabilir olacaktır. Bu çerçevede bütçe açığı ve kamu borcu üzerine Anayasal bir limit getirilmesi hedeflenecektir. Kamu borcu limitine devletin koşullu yükümlülüklerinden doğan borçlarının bugünkü veya nominal değeri de dahil edilecektir. Tanımlanan borç ve bütçe açığı limitinden savaş, pandemi ve net tanımlanmış resesyon durumlarında geçici olarak çıkılmasına imkân tanınacak, ancak en geç üç sene içerisinde tanımlanan limitlere dönülmesi gerekecektir.

KÖİ PROJELERİ

KÖİ projelerindeki doğrudan ve koşullu kamu yükümlülüklerinin toplam 150 milyar dolar seviyelerine ulaştığı tahmin edilmektedir. Şehir hastanelerine yapılan kira ve hizmet bedeli

ödemeleri ile ulaştırma projelerine yapılan yıllık garanti ödemeleri bütçe üzerinde önemli yük teşkil etmektedir. Gerçekçilikten uzak talep varsayımlarına dayanan garantiler ile koşullu yükümlülükler doğrudan yükümlülük haline gelmiş durumdadır. Bu kapsamda,

1 AY İÇERİSİNDE:

- Bu süreçlerde mali şeffaflık ilkesi çerçevesinde, kamu adına girilmiş olan tüm taahhütlerin detaylarının kamuoyuna duyurulması için gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.
- Söz konusu projelerin hazırlık ve sözleşme süreçleriyle ilgili olarak ellerinde bulunan bilgi ve belgeleri paylaşmak ve/veya görgü tanıklığı yapmak isteyenler için yasal koruma sağlayan düzenlemeler yapılacaktır.

3 AY İÇERİSİNDE:

- Projelerle ilgili sözleşmeler ve garantiler detaylı olarak gözden geçirilecek ve kamu yükümlülükleri kamuoyuna duyurulacaktır.
- Proje sözleşmelerinde kamu lehine olabilecek hakların (mücbir sebep, vazgeçilen/ertelenen kamu alacakları ve benzeri hakların) tespiti ve kullanılması sağlanacaktır.
- Devlet adına her türlü garanti verme yetkisi yeniden Hazine ve Maliye Bakanlığı'na devredilecek ve devleti uzun vadeli yükümlülük altına sokan sözleşmeleri de kapsayacak şekilde limitler getirilecektir.

6 AY İÇERİSİNDE:

- HMB bünyesinde yürütülecek incelemeler neticesinde kamu zararına hükümler içerdiği kanaatine varılan sözleşmeler ile ilgili Sayıştay süreçleri başlatılacak, projelerin yeniden müzakeresi veya iptali için harekete geçilecektir.

12 AY İÇERİSİNDE:

- Sayıştay soruşturması ile hazırlanma ve uygulanma süreçlerinde usulsüzlük tespit edilen projeler için ulusal ve uluslararası tüm hukuki ve diplomatik yollar kullanılacak, gerekirse tahkim süreçleri işletilecek, varsa kamuyu zarara uğratan yüklenici şirketler, bunların ortakları ve sorumlu şahıslar ile ilgili yasal işlemler başlatılacaktır. Nihai hedef oluşan zararların ilgililerinden tahsili olacaktır.

12-18 AY İÇERİSİNDE:

- KÖİ projelerinin etkin bir şekilde yürütülmesi için mevcut parçalı mevzuat ve kurumsal yapı gözden geçirilecek, kamu yatırımlarının fayda/maliyet/risk analizleri çerçevesinde uzun vadeli bir perspektifle hayata geçirilmesi için gerekli altyapı oluşturulacaktır. Bu süreçte Maliye Bakanlığı bünyesinde yeniden tesis edilecek Hesap Uzmanları Kurulu'ndan da destek alınacaktır.
- Kamu İhale Kanunu şeffaflık ve adil rekabet ilkeleri doğrultusunda değiştirilecek, kamu ihalelerinin sonuçları ve bu ihaleleri alan şirketlerin sahiplik durumları ile ilgili bütün bilgiler kamuoyu ile paylaşılacaktır.

BÜTÇE UYGULAMALARI

Endeksli ve döviz cinsi borçlar nedeniyle artan faiz yükü, KÖİ projelerine yapılan ödemeler, KKM vb. uygulamaların maliyeti gibi nedenlerle bütçe açığı artış eğilimine girmiştir. Bu durum sosyal amaçlı harcamaların hareket alanını daraltmaktadır. Kamu açıkları borçlanma göstergelerine de olumsuz yansımakta, kamu borcunun sürdürülebilirliğine ilişkin risk algısı artmaktadır. Merkez Bankası'ndan bütçeye yapılan olağan dışı aktarımlar, yükselen enflasyonun gelirler üzerindeki kısa dönemli olumlu etkisi vb. etkenlere rağmen 2022 yılı bütçe açığının GSYH'ye oranla %5-6 seviyelerine ulaşabileceği tahmin edilmektedir. KKM için bütçe dışından doğrudan Merkez Bankası tarafından yapılan ödemeler ilave bir enflasyonist etken yaratmakta, bu durum Merkez Bankası'nın kâr-zarar durumunu da etkilediğinden önümüzdeki yıllarda bütçeye kaynak aktarımını da ipotek altına almaktadır.

Bütçe uygulamaları kapsamında, sosyal harcamaların ve kamu borçlanmasının sürdürülebilirliğine yönelik olarak:

3 AY İÇERİSİNDE:

- Merkez Bankası ile koordineli olarak, kamu maliyesi üzerinde önemli bir yük yaratmakta olan KKM uygulamasından kademeli çıkış stratejisi hazırlanacak ve bu süreçte bankacılık sektörünün sağlıklı yapısının korunması temel ilke olarak gözetilecektir. Enflasyonla mücadele kapsamındaki uygulamalar ile döviz kurlarında oynaklığın azaltılmasına yönelik para politikası önlemlerinin bu süreçte önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.
- Kamu harcamalarının etkinliği, kurulacak olan Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü tarafından veri-odaklı ekonomik analizler yapılarak gözden geçirilecek, sosyal ve ekonomik politika hedefleri açısından verimsiz harcamalara yönelik tasarruf önlemleri uygulamaya alınacaktır.

- Bütçe disiplinini bozucu etki yaratan tüm uygulamalara son verilecek, Meclis'ten yetki alınmadan bütçe ödeneklerinin aşılmasına imkân tanınmayacaktır.
- Vergiyle ilgili bölümde daha detaylı açıklandığı gibi profesyonel amaç dışında başlatılmış teftişler ve davalar özel bir incelemeye tabi olmak üzere durdurulacaktır. Maliye Bakanlığı çalışanlarının siyasi baskıya tabi olmaksızın, mevcut yasaları her vergi mükellefini eşit tutacak şekilde uygulamaları esas alınacaktır. Vergi mevzuatına siyasi amaçlı veya acil kaynak yaratmak amaçlı eklenmiş muafiyetler veya ek yükümlülükler askıya alınacak ve vergiyle ilgili bölümde belirtildiği gibi şeffaf bir inceleme sürecinde yeniden değerlendirilecektir. Kapsamlı bir vergi reformuna yönelik çalışmalar, halkın aktif katılımına açık olmak üzere derhal başlatılacaktır (detaylar için vergi bölümüne bakınız).

6-12 AY İÇERİSİNDE:

- KÖİ projelerinin detaylı olarak gözden geçirilmesi ile bu konuda yapılan ödemelerden tasarrufların başlayacağı öngörülmektedir.
- Döviz kurlarında ve enflasyondaki artış eğiliminin etkin para politikaları kapsamında durdurulmasıyla, bütçe faiz yükündeki artışın da duracağı beklenmektedir.
- Vergi bölümünde detaylandırıldığı üzere, vergi idarelerinde yapılacak teknolojik ve kurumsal değişiklikler, planlı denetleme kampanyaları, her gelirin tabi olduğu vergilerin tam olarak uygulanması, vergisiz iş hayatına son verilmesi girişimleriyle, vergi gelirlerinin bütçe için tahmin edilebilir ve kararlı bir gelir kaynağı olması sağlanacaktır.

VERGİ POLİTİKALARI

Uzun dönemli büyüme ve istikrar hedeflerine ulaşılabilmesi için siyasi baskıdan uzak, liyakat ilkesiyle çalışan ve teknolojinin son yeniliklerinden faydalanan etkin bir vergi toplama sistemi ivedilikle oluşturulacaktır. Bu kapsamda, vatandaşların ve şirketlerin çalışmalarını ve yatırımlarını destekleyen, basitleştirilmiş, adil ve şeffaf bir vergi reform paketi demokratik bir platformda oluşturulup TBMM'nin onayına sunulacaktır. Sosyal harcamaların ve kamu borçlanmasının sürdürülebilirliğine yönelik olarak alınacak önlemlerle beraber, Türkiye vergi sisteminin bu hedeflere ulaşabilmesi için:

3 AY İÇERİSİNDE:

- Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde bulunan Vergi Konseyi, kapsamlı bir vergi reformuna yönelik çalışmalar yapmak üzere görevlendirilecek, nitelikli uzman kadrolarla yeniden yapılandırılarak, halka açık toplantılarda yasa ve uygulamalardaki olası değişiklikleri tartışarak bir Vergi Reformu kanun teklifi oluşturmaya başlayacaktır.
- Vergi Konseyi'nin çalışmalarında ve reform programının oluşturulmasında kullanılmak üzere Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü'nün katkılarıyla olası her vergi politikasının ve vergi oran değişikliğinin ne kadar vergi gelir kazanımına veya kaybına yol açacağını tahmin eden ve sürekli yenilenen kapsamlı bir çalışma yapılacaktır. Böylece vergi reformu geliştirilirken her vergi önerisinin kamu maliyesi ve ekonomi üzerindeki etkisi dikkate alınabilecektir.
- Haksız incelemelere son verilecektir. Vergi Denetleme Kurulu ve diğer mercilerce, siyasi amaçlara alet olabilecek teftişler ve davalar Vergi Konseyi tarafından özel bir incelemeye tabi olmak üzere durdurulacaktır. Maliye Bakanlığı çalışanlarının siyasi baskıya tabi olmaksızın, mevcut yasaları her vergi mükellefini eşit tutacak şekilde uygulamaları esas alınacaktır.
- Yamalı uygulamalar sonlandırılacaktır. Vergi mevzuatına siyasi amaçlı veya acil kaynak yaratmak amaçlı eklenmiş muafiyetler veya ek yükümlülükler askıya alınacak ve Vergi Konseyi'nin çalışmaları çerçevesinde yeniden değerlendirilecektir. Bu tür rastgele uygulamaların en zararlı olanı ise sürekli tekrarlanan ve mükelleflerde yeni bir af beklentisine yol açarak vergi disiplini zedeleyen vergi aflarıdır.
- Vergi adaleti sağlanacaktır. Ülkemizde tüm gelirin vergiye tabi olmaması hem vergi tabanını daraltmakta hem de vergi adaletsizliğine yol açmaktadır. Vergi Reformu'nu beklemeden, mevcut vergi yasaları çerçevesinde vergiye tabi 'kazanç' tanımı

genişletilerek, m¼mk¼n olduğunca gerçek anlamda anlaşılan gelirle ¼rt¼ř¼r hale getirilecektir. Her gelir t¼r¼ için yasalarca belirlenmiş vergi oranlarında vergiye tabi olacaktır. Vergi adaletsizliğinin ortadan kaldırılması toplumsal barış için de ¼nemli bir adım olacaktır.

- İdare ve Denetim Koordinasyonu sağlanacaktır. Bu doğrultuda Vergi Denetim Kurulu siyasi baskıları en aza indirecek şekilde yapılandırılarak, Gelir İdaresi Başkanlığı ile idari ve fonksiyonel koordinasyonu g¼c¼lendirilecektir.

6-12 AY İÇERİSİNDE:

- İdari Performans Artışı: Vergi Denetleme Kurumu ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın çalışma s¼relerinin etkinleştirilmesi ve formların basitleştirilmesi için, iş d¼nyasında yaygın olarak kullanılan 'six sigma' veya benzeri bir s¼rekli iyileştirme metodunu kullanılarak yeni vergi reformunu uygulayabilecek bir kurumsal kapasite yaratılacaktır.
- Teknolojik Yetkinlik: Uluslararası deneyimlerden ve kurumlardan faydalanarak vergi dairelerinin enformasyon teknoloji altyapısının geliştirilmesine ¼ncelik ve hız verilecektir. Bu amaçla bağımsız bir danışmanlık şirketi şeffaf bir s¼rele seçilerek bu konu b¼tesi ve zamanlaması belirlenmiş bir proje haline getirilecektir. Bu alanda üyesi bulunduğumuz OECD'nin vergi idarelerinin dijital d¼n¼ř¼m¼yle ilgili geliştirdiği programa katılıp, bu konuda ¼n¼m¼zde giden ¼lkelerin yaptığı hataları ve en başarılı uygulamaları dikkate alarak ve ¼lkemizin dijital ekosisteminden de faydalanarak, d¼nyanın en başarılı dijital vergi idaresi konumuna geçebiliriz.
- şeffaf Denetleme Kampanyaları: Vergi adaletinin sağlanması doğrultusunda, vergi denetlemeleri ve tahsilatları için ¼ncelikli alanlar belirlenerek kamuoyuna açıklanacak ve bu alanlarda vergi m¼kelleflerinin haklarını ihlal etmeyecek şekilde denetleme kampanyaları başlatılacaktır. Denetleme kampanyaları ¼ncesinde kamunun bilgilendirilmesine ve denetleme y¼ntemlerinin standardize edilmesine ¼ncelik verilecektir.
- Vergisiz İş Hayatına Son: Vergi m¼kellefi olmayan, d¼zenli vergi ¼demesi yapmayan iş insanlarının ve şirketlerin kredi kullanımına, bankacılık ve diğer piyasa işlemlerini yapmalarına engel uygulamalar getirilecektir. Bu t¼r uygulamalar k¼¼k işletmeleri mağdur etmeden uygulamaya konulacaktır. Vergi tabanının genişletilmesi s¼recinde kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması için gerekli d¼zenlemeler yapılacak, kendi içinde çalışanlar ve k¼¼k işletmelerin korunması dışında istisnasız olarak uygulanacaktır.

- Nakitsiz Ödeme Kampanyası: Vergi toplama ve denetlemeden sorumlu birimlere bilgi akışını azami düzeye çıkarmak için mal ve özellikle hizmet alımlarında nakitsiz ödeme yapmaları özendirilecektir.
- Kayıt Dışının Azaltılması: Türkiye’de kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin kayıtlı ekonomiye kazandırılması için bu plan çerçevesinde istihdam politikalarında yapılacak değişiklikler vergi uygulamalarıyla güçlendirilecektir.

12-18 AY İÇERİSİNDE:

- Vergi Akademisinin Kurulması: Üniversiteler, özel sektör ve uluslararası kuruluşların katkı ve katılımlarıyla, başlangıçta sanal ortamda olmak üzere bir Vergi Akademisi kurularak öncelikle Vergi Denetleme Kurumu ve Gelir İdaresi Başkanlığı personelinin, daha sonra da mali müşavirler ve şirket vergi yetkililerinin vergi yasaları, uygulamaları ve halkla ilişkiler konularında yoğun eğitimlerine başlanacaktır.
- Vergi Reformu: Vergi Konseyi raporlarını veri alarak, emeği korumak, girişimciliği desteklemek, âtil kazanç yollarını (spekülasyon ve rantçılığı) zorlaştırmak prensipleri çerçevesinde kapsamlı bir Vergi Reform taslağı geliştirilecek ve TBMM’ye sunulacaktır. Vergilerin gelir dağılımı, üretim, tüketim ve yatırım üzerindeki bozucu etkilerinin önlenmesi, çalışan ve üretenlerin üzerindeki vergi yükünün azaltılması ekonomik büyümenin önünü açacaktır. Genel bir vergi affı içermeyecek olan Vergi Reformu’nun amacı; kamu harcamalarının şeffaflaşması ve verimliliklerinin artırılması için atılacak adımlarla birlikte kamu gelirlerinin daha etkin ve adil olarak toplanmasıdır. Bu doğrultuda, kişilerin vergiye tabi olan ücret, gayrimenkul ve menkul sermaye iratları gibi farklı gelir kaynaklarının bütüncül bir yapı içinde vergilendirilmesi amaçlanacak, vergi ayrıcalık ve istisnaları azaltılacaktır. Vergi reform çalışmaları sırasında uluslararası koordinasyon ve uyumluluğa öncelik verilecektir.
- Sanayi Teşvik Programlarına Tam Destek: Sanayi ve Teknoloji ile Ticaret Bakanlıklarının veriye dayalı teşvik politikalarıyla koordineli bir şekilde hem yerli hem de yurt dışından gelen girişimcileri ve yatırımcıları teşvik etmek için kolay anlaşılabilir, öngörülebilir, kararlı ve tutarlı vergi politikaları siyasi müdahalelere yer bırakmadan uygulanacaktır. Veri odaklı vergi etkileri analizlerinden faydalanarak, teşvik politikalarının Hazine’ye tam maliyetini ve elde edilecek ekonomik kazanımları değerlendirmek mümkün olacaktır.
- Kurumlar Vergisinde Global Rekabet Atılımı: Kurumsal vergi oranlarımız ve sistemimiz uluslararası vergi anlaşmaları ve uygulamalarıyla tam olarak uyumlu hale getirilerek yabancı şirketlerin ülkemizde yatırım yapmaları için cazip bir ortam yaratılacak, ayrıca yerli şirketlerin uluslararası açılımlarını Türkiye üzerinden gerçekleştirebilmeleri

kolaylaştırılacaktır. Bu alanda G-20 tarafından başlatılan ve OECD tarafından koordine edilen çalışmalar neticesinde uluslararası vergi sistemi yeniden yapılandırılmaktadır. Bu çalışmanın II. Ayak uygulaması ile önümüzdeki iki yıl içinde en az %15 oranında küresel asgari kurumlar vergisi uygulaması başlayacaktır. Kurumsal vergi yasalarımızı bu uygulamadan yerli ve yabancı şirketlerin en az zarar göreceği şekilde yapılandırıp şirketleşme ve şirket ticari işlemleri için vergi ve vergi dışı maliyetleri en aza indirmek, ülkemizin yeniden dünya ekonomiyile bütünleşmesinin önünü açacaktır.

- Vergi İndirimleri: Bütçe olanakları elverdiği ölçüde, kademeli olarak KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı azaltılacak, gelir ve kurumlar vergisi gibi doğrudan vergilerin payı artırılarak vergi tabanının genişletilmesi yoluna gidilecektir.
- Türkiye Vergi İdaresi: Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın koordinasyonu geliştirilerek, vergiyle ilgili bütün kamu kurumlarını ve idarelerini bir araya getiren, siyasi etkilerden korunması için yarı-özerk statüsü olan, diğer OECD ülkelerindekilere benzer bir Vergi İdaresi kurulacaktır.

İSTATİSTİKİ VERİLERE OLAN GÜVENİN YENİDEN TESİS EDİLMESİ VE KAMU POLİTİKALARI ETKİ ANALİZİ ENSTİTÜSÜ

Makro verilere ve politikalara güvenin tekrardan tesis edilmesi için, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) tam bağımsızlığa kavuşturulması gerekmektedir. Ne yazık ki TÜİK'in yayınladığı birçok veriye (enflasyon, büyüme, işsizlik gibi) hem vatandaşlarımızda hem de uluslararası piyasalarda güven kalmamıştır. Bunda TÜİK başkanlarının ve üst düzey yönetimin sıkça değiştirilmesi önemli rol oynamıştır. İstatistiksel metodolojilerde yapılan saydam olmayan değişikliklere son verilmesi, TÜİK'e güvenilir, profesyonel ve liyakatli bir yönetimin atanması ihtiyaç haline gelmiştir.

Bu Eylem Planı'nın getirdiği en önemli bir yeniliklerden biri her alanda veri bazlı politikalar geliştirilmesi olacaktır. Etkin ekonomi politikalarının üretimi için ekonominin tüm bileşenlerinin (firmalar, çalışanlar, ürünler, fiyatlar, krediler, vb.) nabzını tutan bir sistem oluşması gerekmektedir. Bunun için farklı kurumlar bünyesinde mevcut olan verilerin birbiriyle konuşur hale getirilmesi sağlanacaktır. Bu sayede ekonominin iyi işleyen ve aksayan yönleri sistematik olarak belirlenecek, ortaya çıkan ekonomik aksaklıklara ilgili bakanlık ve kurumların gerek duyduğu ivedi çözümler üretilebilecektir. Bu doğrultuda, akademi, sanayi ve sivil toplum uzmanlarının da katılımına açık olacak şekilde bir Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü kurulacaktır.

Hedeflerimiz arasında veri odaklı tartışmaları tüm ülkeye yaymak, ekonomik tartışmaları şifahi söylemlerden uzaklaştırıp, sadece bilimsel gerçeklerin konuşulduğu ve hesap verilebilirliğin önceliklendirildiği bir ortama kavuşturmadır. Bunun için tartışmalara ivedilikle dahil etmek istediğimiz ilk halka, üniversite ve araştırma kurumlarındaki yetkin kişilerdir. Üniversitelerdeki yetkin akademisyenler ve doktora öğrencilerinden, yukarıda bahsi geçen veri havuzunu kullanarak politika çalışmalarına yardımcı olacak şekilde düzenli aralıklarla proje önerileri toplanacaktır. Bu şekilde yukarıda oluşturulacak veri tabanı, yetkinliği seçici kurullar tarafından tespit edilen projelerde kullanılacak, kamu politikaları tartışmalarında kaynak olarak faydalanılacaktır. Bu sayede kazan-kazan mantığıyla hem politika düzenlemeleri veri bazlı gerçek sorunlara odaklanacak, hem de potansiyeli yüksek akademik beşerî sermayemiz daha verimli hale getirilecektir.

6-12 AY İÇERİSİNDE:

- TÜİK'in güvenilirliğini tekrar kazanması için TÜİK Yasası gözden geçirilerek Kurum'a hem operasyonel hem mali bağımsızlık sağlanacaktır.
- Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü için acil kaynak yaratılacak, uluslararası kuruluşlardan ve deneyimlerden faydalanarak en kısa sürede çalışmalara başlanacaktır. Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü'nün çekirdek kadrosunda liyakat sahibi, iyi eğitilmiş, her biri iktisat, istatistik ve ekonometri alanlarında uzmanlaşmış profesyoneller yer alacaktır. Bu ekibin görevi, farklı kurumların kısa vadedeki politika analizlerine ivedilikle birinci elden yardım etmek olacaktır.
- Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü öncelikle; kamu harcamalarının, sanayi ve dış ticaret teşvik programlarının, iş gücü ve sosyal destek programlarının, vergi uygulamalarının etkinliği üzerinde çalışmalar başlatacak, kurumsal kapasite genişlediği ölçüde diğer kamu programlarının da etkinliği üzerine çalışmalar yürütecektir.

12-18 AY İÇERİSİNDE:

- TÜİK'in ileriye dönük bir strateji geliştirebilmesi için uluslararası saygınlığı olan bir akademisyen/uzman gurubu tarafından Kurum'un son 20 yılda yaptığı çalışmalarını gözden geçirecek kapsamlı bir rapor hazırlanacaktır.
- En yüksek uluslararası standartlara uygun veri yayınlanmasına (SDDS Plus) başlanacaktır.

TÜİK'e ilişkin uzun vadeli hedef, kamunun her birimi tarafından kullanılan veri tabanlarına erişmek ve bunları kamunun kullanımına açık bir şekilde muhafaza edecek bir alt yapıyı oluşturmaktır. Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan bilanço verileri, Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istihdam verileri, Sanayi Bakanlığı'ndan yatırım teşvikleri, KOSGEB ve TÜBİTAK destekleri, TCMB'den ve BDDK'dan kredi verileri TÜİK altında entegre edilecektir. Dünyanın birçok gelişmiş ülkesinde olduğu gibi bu veriler maskelenmiş ve güvenlik kontrolünden geçmiş olarak alanlarında yetkin araştırmacılar tarafından düzenli olarak incelenecektir. Böyle bir altyapı Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü'nün etkin çalışabilmesi için zorunludur. Bu Enstitü'nün bir diğer görevi de farklı bakanlıkların kendi etki analizlerini yapabilecek seviyeye gelmeleri için onlara nitelikli etki analizi uzmanları yetiştirmek olacaktır.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER VE DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Eylem Planı'nın ayrılmaz bir diğer unsuru Türkiye'nin diŐ ekonomik iliŐkileri ve ticaret politikasıdır. **DiŐ ticaret politikası, yapısal reform gündemini destekleyen ve Türkiye'nin dengeli, sürdürülebilir ve kalıcı büyüme hedefine hizmet eden bir nitelik kazanacaktır.** Bu vizyon doğrultusunda, küresel ekonomi içindeki payımızın artırılması öncelikli hedefimiz olacaktır. Yabancı doğrudan yatırımların milli gelirimiz içindeki payı %4'ün üzerine çıkarılacaktır. Küresel değer zincirlerine iştirak eden firmalarımızın toplam firmalar içindeki payı % 5'e çıkarılmak suretiyle küresel ihracat içinde ölkemizin payı %1.5'in üstüne taşınacaktır.

Türk Lirası'nın uzun zamandır değer kaybetmesine rağmen hala diŐ ticaret açığı veriyor olmamızın temel sebepleri arasında yüksek katma değerli ürün üretmememiz yatmaktadır. DiŐ ticarete yüksek katma değerli ürünleri önceliklendirilecek, bu hedefle diŐ ticaret, Eximbank ve Sanayi Bakanlığı destekleri yüksek katma değerli ürünleri özendirecek şekilde tasarlanacaktır.

Bu bağlamda aslında önümüzde çok ciddi bir fırsat da bulunmaktadır. Küresel ekonomik coğrafya bir yandan pandemi diğer yandan Ukrayna savaŐı sonrası kalıcı bir şekilde deđiŐmiştir. Birçok açıdan küreselleşmede bir dönüm noktasına gelmiş bulunmaktayız. **Bundan böyle üretim, yatırım, diŐ ticaret ve finans iliŐkileri, benzer dünya görüşünü paylaşan, hukuk ve demokrasi açısından benzer normları referans edinen ölkeler arasında daha fazla gelişecektir.** Ölkelerin ekonomik kaderi ve refah üretme kapasiteleri de büyük ölçüde bu yeni ekonomik coğrafyada kendilerine açacakları alan üzerinden şekillenecektir. İYİ Parti'nin Türk demokrasisi ile temel hak ve özgürlükleri hep daha yüksek seviyelere taşıma gayreti, Türkiye'nin değişen küresel ekonomik coğrafyanın kazanan ölkesi olmasına katkıda bulunacaktır.

Bu bağlamda ölkemizin refahının yükseltilmesi yalnızca ekonomi politikamızın değil aynı zamanda diŐ politikamızın da bir amacı olacaktır. Türk diŐ politikası, diŐ ilişkilerimizin odağındaki güvenlik ve siyasi hedeflerin yanı sıra vizyonumuzda yer alan ekonomik hedeflere ulaşılmasına da katkıda bulunacaktır.

Türkiye'nin diŐ ekonomik ve diŐ ticaret politikasının hedefi de bu küresel değişim içinde ölkemizin potansiyelini harekete geçirmeye yönelik olacaktır. **İhracat ve yatırım gibi alanlarda mevcut diŐ ekonomik iliŐkilerimiz göz önüne alındığında, ilk hedefimiz AB ile Gümrük Birliği'nin modernizasyonunun tamamlanmasıdır. Gümrük Birliği, Türkiye'nin önümüzdeki dönemdeki ekonomik reform gündeminin bir taşıyıcısı olacaktır.** Sanayi ve hizmet sektörlerinde AB ile mevzuat yakınsaması kamu politikalarının öngörülebilirliğini artırmak suretiyle yatırım ortamının iyileştirilmesine katkıda bulunacaktır. Ancak hangi alanlarda mevzuat uyumunun gerçekleştirileceği, veri temelli yürütülecek ekonomik etki analizi çalışmaları neticesinde şekillenecek ve ancak gerçek anlamda büyümeye hizmet eden regölasyonlar için yakınsama ilkesi hayata geçirilecektir. Başka bir deyişle, Türkiye'nin tam üyelik perspektifi garanti altına alınmadan AB ile her alanda mevzuat yakınsaması olmayacaktır.

Ticaret politikamızın geleceği açısından kritik önemdeki bir diğer alan da iklim değişikliği ile mücadeledir. Ticaret Bakanlığı Türkiye'nin bir diğer yapısal dönüşüm dinamiğini teşkil edecek Yeşil Dönüşüme uyum ile ilgili fikir ve politika önderliği yapacak bir niteliğe kavuşturulacaktır. Bu alanda küresel önderlik yapan Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakat başlığı altında hayata geçirdiği ve başta enerji yoğun sektörleri etkileyecek olmakla birlikte zaman içinde birçok sektöre de yayılacak olan sınırdan karbon vergisinden Türkiye'nin muaf olması şarttır. Bunun için yurtdışında iyi tasarlanmış, orta vadede AB'nin emisyon ticaret sistemi ile de entegre olabilecek bir karbon ticareti sistemine geçilecektir.

Gümrük Birliği modernizasyonun bir diğer önemli boyutu da dijital alandır. **Türkiye'nin dijital dönüşümünün ivmelenmesi ve daha yüksek katma değer sağlayan bir faaliyet alanı olarak ulusal ekonomimize katkı sağlamasını temin etmek amacıyla, dijital politikaların ve bu alandaki teşvik ve finansman enstrümanlarının Gümrük Birliği kapsamına alınması sağlanacaktır.**

Türkiye'de girişimcilik ekosistemi henüz tam anlamıyla olgunlaşmamış ve tam kapasitesine ulaşmamıştır. İleri evre yatırımların sayı ve hacim olarak az olması, nitelikli iş gücünün ve girişimcilerin göçü gibi sorunlar devam etmektedir. Rakip ülkelerin girişimcilere şirketlerini taşımaları için vize ve teşvik sunduğu bir ortamda hareket etmek zorunda olan Türkiye için bu yaratıcı alanda yakalanan ivme, ölçsüz sosyal medya ve e-ticaret düzenlemeleri gibi regülasyonlar ile tehlikeye atılmamalıdır. **Bu doğrultuda ülkemizin dijital ekosisteme dair uluslararası normların yönetimine katılması sağlanırken, diğer yandan ilgili regülasyonlar gözden geçirilerek yatırımları teşvik eden ve daha yüksek katma değerli bir ekonomiye geçişi özendiren bir düzenleyici çerçeve oluşturulacaktır.**

İktisadi alanda AB ile ilişkilere dair vizyonumuz Türkiye'nin malların, hizmetlerin, sermayenin ve kişilerin serbest dolaşımına dayalı tek pazara entegrasyonuna yönelik olup kalıcı bir ekonomik bütünleşme esasına dayanmaktadır. Bu yüzden AB ile ekonomik ilişkilerimizin niteliği diğer ticari ortaklarımıza oranla daha farklıdır. Öte yandan dünya ticaretinde ağırlık sahibi ABD, Çin gibi büyük ekonomiler veya ekonomik açılım perspektifini devam ettireceğimiz Afrika kıtası gibi coğrafyalarda ikili ekonomik ilişkilerimizin serbest ticaret anlaşmaları ve ikili ticareti kolaylaştıracak diğer nitelikteki uluslararası anlaşmalar ile güçlendirilmesi hedeflenecektir.

Ayrıca gerek üretim gerek dış ticaretimizin uzun vadede tedarik güvenliğinin sağlanmasına yönelik bir politikalar bütünü hayata geçirilecektir. Bu bağlamda ülkemizin farklı sektörler itibarıyla mevcut ve gelecekteki potansiyel arz ve tedarik bağlantıları incelenecek, hammadde ve ara mamul tedariki bakımından gerekli adımların atılması Dışişleri Bakanlığı ile koordine edilecek bir Ulusal Dış Tedarik Stratejisi içinde uzun vadeli olarak planlanacaktır.

Bu hamleler, Türkiye'nin değişen küresel iktisadi coğrafya içinde kendi yerini konsolide etmesini ve de özellikle küresel değer zincirleri içindeki payını artırmasına yönelik olacaktır. Günümüzde bir ülkenin ihracat kapasitesi artık büyük ölçüde küresel düzeydeki üretim zincirlerine katılım kapasitesi üzerinden şekillenmektedir. Örneğin halihazırda dünya nüfusu içindeki payımız %1,1 seviyesine ulaşmışken, ihracatımızın toplam küresel ihracat içindeki payı

henüz % 1 seviyesine bile gelememiştir. Keza ülkemizde küresel değer zincirlerine iştirak eden firmaların toplam firmalar içindeki payı %1'in altındadır. Buna karşılık bu firmaların toplam ihracat içindeki payları % 23'e ulaşmıştır. Dolayısıyla kalıcı bir ihracat artışı bakımından söz konusu küresel değer zincirlerine çok daha büyük ölçüde katılmamıza yönelik politikalar önceliğimiz olacaktır. İşbu Eylem Planı dahilinde yeralan makro ekonomik tedbirlerden, vergi reformuna, işgücü piyasası düzenlemelerinden ekonominin yönetimine dair yapılacak reformlar zaten Türkiye'yi yabancı doğrudan yatırımlar için daha büyük bir cazibe merkezi haline getirecektir. Mevcut durumda yabancı yatırımlarının milli gelir içindeki payı %2'nin altındadır. Oysaki Türkiye ile aynı ekonomik gelişmişlik seviyesinde bulunan ve ileri sanayi ürünleri ve hizmet ihracatı gerçekleştiren benzer ülkelerde bu pay en az %4 olarak ölçümlenmektedir. Türkiye'nin bu seviyelere çıkması her sene ilave 16 milyar dolar seviyesinde dış yatırım çekmesi ile eş anlamlıdır.

3-6 AY İÇERİSİNDE:

- AB ile Gümrük Birliği modernizasyonu müzakerelerine başlanacaktır. Öncesinde, müzakereye açılacak alanlarla ilgili olarak bütün ekonomik paydaşları da içerecek şekilde veri temelli ekonomik etki analizleri hazırlanacak, müzakere stratejisi ve mevzuat uyum yükümlülüğü bu analizler doğrultusunda belirlenecektir.
- İhracatçı Birliklerin yapısı revize edilecek, siyasi baskı üzerinden rant dağıtım mekanizması olmaları mutlak surette önlenecektir. Harcadıkları kaynakların performans analizi düzenli olarak yapılacaktır. Böylelikle kaynakların siyasi bağlantılar yerine asıl ihtiyacı olan ihracatçı kurumlara yönelmesi sağlanacaktır.
- Ticaret Bakanlığı'na bağlı birimleri Bakan'a bağlı üç müsteşarlık (Dış Ticaret, İç Ticaret ve Gümrükler) altında yapılacaktır. Dış Ticaret Müsteşarlığı altında Ticari Korunma Önlemlerine dair bir Genel Müdürlük tesis edilmek suretiyle, bir yandan ihracatımızı tehdit eden korumacı önlemlere diğer yandan iç pazarda haksız rekabete yol açan ithalata karşı daha etkin ve yetkin bir mekanizma kurulacaktır.
- Türkiye, dijital alanda uluslararası ticareti etkileyen normların oluşturulması çalışmalarına aktif olarak katılacaktır. Dijital ekosisteme dair ulusal mevzuatımız bu yaratıcı ve yüksek katma değerli sektörün önünü açan bir niteliğe kavuşturulacaktır. Bu bağlamda özellikle kişisel verilerin korunması, veri transferi, veri yerelleşmesi ve girişim sermayesine erişim gibi alanlarda Türkiye'nin yatırım, ihracat ve katma değerli üretim performansını iyileştirecek düzenlemeler yapılacaktır.

6-12 AY İÇERİSİNDE:

- İyi tasarlanmış, orta vadede AB'nin emisyon ticaret sistemi ile de entegre olabilecek bir karbon ticareti sistemine geçilecektir. Üretici sektörlerimize rekabet açısından olumsuz etkilenmemeleri adına miktarı tedricen azalacak ve 10 yıl içinde sıfırlanacak emisyon kotaları bila bedel sağlanacaktır.
- Yeşil dönüşüm maliyetinin firmalarınızın rekabet gücünü olumsuz etkilememesi amacıyla, uluslararası yatırım finansmanına yönelik araçlar hayata geçirilecektir. Bu bağlamda,
 - ✓ Özellikle yeşil dönüşüme yönelik yatırımların finansmanı bakımından AB IPA III fonundan çok daha yüksek miktarda pay alınması garanti altına alınacaktır.
 - ✓ Ayrıca hâlihazırda yalnızca Afrika ülkelerinin erişimine açık olan AB'nin sürdürülebilir yatırımlara dair garanti fonu niteliğindeki European Fund for Sustainable Development Plus'a (EFSD+) Türkiye'nin erişimine açılması sağlanarak, bu alanda yatırım yapacak şirketlerimizin finansman maliyetlerini azaltacak bir dış garanti fonundan istifade etmeleri sağlanacaktır.
- Dünyada üretim modelleri çok hızlı değişmektedir ve dijital ekonomi artık yadsınamaz bir gerçektir. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki dünyada dijital altyapısına yatırım yapan firmalar, pazar paylarını çok hızlı şekilde artırmaktadır. Yapılacak kanuni düzenlemeler, sağlıklı veri transferini sağlayabilecek altyapı yatırımları, sanayicilerimizin ve çalışanlarının yazılım okuryazarlıklarını artırmaları için düzenlenecek eğitim faaliyetleri ile sanayimizin dijital dönüşüme ayak uydurması sağlanacak, uluslararası yatırım finansmanına yönelik araçlar hayata geçirilecektir. Bu bağlamda,
 - ✓ Türkiye'nin dijital dönüşümünün finansmanını kolaylaştıracak ve dijital teknolojilere erişimini güçlendirecek AB'nin "Digital Europe" programına katılımı sağlanacaktır.
 - ✓ AB'nin Horizon Europe programı altında yer alan CONNECT ve SCALEUP eylemleri üzerinden finanse edilecek bir AB-Türkiye startup odak programı oluşturulacaktır. Böylelikle AB'de ve Türkiye'deki startup'ların teknoloji, sermaye ve pazara erişimlerine yönelik ortaklıklar kurmaları kolaylaştırılacaktır.
 - ✓ Fonların fonu yaklaşımı ile 2019 yılında kurulan ancak küçük çaplı kalan Turkey Future Fund'a ulusal katkımızın yanı sıra, Avrupa Komisyonu, Avrupa Yatırım Fonu ile Uluslararası Finansman Kuruluşlarının katkısı arttırılmak suretiyle, girişimci ve yenilikçi şirketlerin risk sermayesine erişimleri kolaylaştırılacaktır.
 - ✓ Avrupa Yatırım Bankası'nın özel sermaye finansmanına yönelik Avrupa Yatırım Fonu'nun (AYF) siyasi nedenlerle de zaman içinde azalan Türkiye finansmanına ayırdığı pay behemehâl artırılabilecektir. 2020 yılında Türkiye, AYF finansmanı bakımından 15'inci sıradaydı. Ülkemizin AB'nin yakın coğrafyasında en büyük

ekonomi olduğu göz önüne alındığında, Türkiye'nin ilk 5 sırada yer almasını hedefleyeceğiz. Keza Avrupa Yatırım Bankası şemsiyesi altında faaliyet gösteren hibrid finansman mekanizması niteliğindeki "European Growth Finance Facility"nin Türk şirketlerinin erişimine açılması sağlanacaktır.

- ✓ Benzer bir bakış açısı ile EBRD-Avrupa Yeniden İmar ve Kalkınma Bankası'nın teknoloji odaklı özel sermaye enstrümanlarına erişim artırılacaktır. Bugüne kadar Türk şirketleri EBRD'nin startup programından henüz yararlanamamışlardır. EBRD ile yürütülecek müzakerelerde Türkiye'ye yönelik finansman önceliklerinin teknoloji şirketlerine daha fazla odaklı olması sağlanacak, "Early Stage Innovation Facility" ve "Venture Capital Investment Program" gibi finansal enstrümanlardan daha fazla katkı alınması hedeflenecektir.

12-18 AY İÇERİSİNDE:

- AB ile Gümrük Birliği'nin modernizasyonuna yönelik müzakereler tamamlanacaktır. İlgili Ortaklık Konseyi Kararı öncesinde TBMM'de onaylanacaktır.
- Birleşik Krallık ile mevcut Serbest Ticaret Anlaşması'nın kapsamı, hizmetler sektörünü de kapsayacak şekilde revize edilecektir.
- ABD ile varolan stratejik iş birliği mekanizması dahilinde Türkiye-ABD ekonomik iş birliği ikili ticaretin güçlendirilmesinin yanı sıra, özellikle dijital alanda yatırım ve ortak girişimlerin artırılması, başta Afrika olmak üzere farklı coğrafyalarda tamamlayıcı iş birlikleri sayesinde ekonomik beklentilerin artırılması hedeflenecektir.
- İhracatımızın çeşitlendirilmesi amacıyla Güney Amerika ve Asya-Pasifik gibi bölgeler özelinde hazırlanacak Bölgesel Açılım Politikaları hayata geçirilecektir.

İŞ GÜCÜ PİYASALARI ve SOSYAL DESTEKLER

Ekonomik istikrar ve büyümenin sağlanmasına yönelik Eylem Planı çerçevesinde uygulanacak parasal, mali ve yapısal önlemlerin nihai amacı toplumsal refahı sürdürülebilir bir şekilde yükseltmektir. Bir yandan makroekonomik dengelerin yeniden kurulması diğer yandan vergi, sanayi, teknoloji, dış ticaret ve yatırımlar konusunda yapılacak reformlarla birlikte Türkiye dengeli, sürdürülebilir ve kalıcı bir büyüme sürecine girecektir. Böyle bir büyüme sürecinin en önemli sonucu, toplumsal refahı birinci derecede etkileyen istihdam artışı ve ücretlerin iyileşmesi olacaktır. İstihdamın artması ve ücretlerin iyileşmesi, sosyal hizmet programlarıyla desteklenmesi suretiyle tüm vatandaşların yaşanabilir bir gelir seviyesine ulaşması Eylem Planı'nın ana hedeflerinden biridir. Bu süreç, bir yandan Türkiye'de yıllardır bir türlü düzeltilen gelir dağılımını iyileştirecek, diğer yandan ülkemizin sadece gelişmiş değil birçok gelişmekte olan ülkenin de çok gerisinde olan cinsiyet eşitliği alanında ilerleme sağlamasını teminat altına alacaktır.

Türkiye'de iş gücü piyasaları yıllardır çözülemeyen ve gittikçe müzminleşen sorunlarla karşı karşıyadır. Öncelikle istihdam, Türkiye ile benzer gelir düzeyindeki diğer ülkelerin çok gerisindedir. Türkiye'de 15 yaş ve üstü nüfusun sadece %43'ü bir işte çalışmaktayken, bu oran diğer orta ve yüksek gelirli ülkelerde %60'a yakındır. Aradaki farkın kapatılabilmesi için Türkiye ekonomisinin neredeyse 10 milyon kişiye istihdam sağlaması gerekmektedir. Özellikle kadınların ve gençlerin emek piyasalarına katılımı çok düşüktür. 15 yaş üstü kadın nüfusun istihdam oranı sadece %34'tür. Aynı şekilde, 15-29 yaş grubundaki gençler arasında ne bir işi olan ne de okula devam edenlerin oranı %30'dur. Bu oran genç kadın nüfus için %45'tir. Türkiye geleceğini inşa edecek gençlere fırsatlar sunamamaktadır. Öte yandan çalışan nüfusun neredeyse %42'si asgari ücret seviyesinde veya onun çok az üzerinde bir ücretle çalışmaktadır. Bu oran üniversite mezunu gençler arasında bile son derece yüksektir. Türkiye ekonomisi yeni iş imkânları yaratamamakta, yaratılan işlerse düşük kaliteli ve düşük ücretli olmaktadır.

Bu kısır döngünün kırılması ve ekonomik büyümenin istihdam ve ücretler üzerinde yapacağı olumlu etkilerin azamiye çıkarılabilmesi için emek piyasalarının etkinliğini ve akışkanlığını artıracak düzenlemeler tüm toplum kesimlerinin görüşlerini yansıtan ve sosyal uzlaşma ve iş birliği temeline dayalı olarak ivedilikle gerçekleştirilecektir. Bu doğrultuda:

3 AY İÇERİSİNDE:

- İş gücü piyasalarının sorunlarının tespiti ve çözümü için gerekli sosyal uzlaşma ve iş birliği ortamının sağlanması için kamu, özel sektör ve akademinin katılımı ile oluşacak Sosyal ve Ekonomik Konsey (SEK) çalışmalarına başlayacaktır.

- İşsizlik Fonu asli amacına dönecektir. İşsizlik Fonu'ndan bu fonun ana amacı dışında yapılan harcamalar sonlandırılacak, harcamalarda şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri yerleştirilecek ve bugüne kadar yapılan harcamalarla ilgili detaylı bilgiler kamuoyu ile paylaşılacaktır. İşsizlik Fonu'nun yönetiminde özel sektör de yer alacaktır.
- İşbaşı eğitim programları desteklenecektir. Otomasyon ve iş yapış biçimlerindeki değişikliklerin sebep olabileceği potansiyel işsizlikle mücadele için risk altındaki çalışanların beceri dönüşümü ve gelişimine yönelik şirketlerin kendi bünyelerinde yapacakları kurum içi işbaşı eğitim programlarının desteklemesi için şirketlerden alınan ve İşsizlik Sigortası Fonu'na aktarılan %2'lik payın yarısının şirketlerce kullanılmasına olanak sağlayan yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır. Böylelikle mevcut çalışanların beceri setlerinin güncellenmesine de imkân sağlanacaktır.
- İŞKUR yeniden yapılandırılacaktır. Türkiye İş Kurumu'nun (İŞKUR) yürüttüğü işe yerleştirme aracılığı gibi istihdam hizmetleri ve mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları gibi aktif iş gücü hizmetlerinin, veriye dayalı ve tarafsız bir değerlendirmesi yapılacaktır. Bu değerlendirme sonuçları doğrultusunda bu hizmetlerin daha etkin bir yapıya kavuşturulması için gerekli kurumsal düzenlemeler başlatılacaktır. Hedef; İŞKUR'u doğrudan eğitim veren bir kurum olmaktan çıkartıp, özel sektörün mesleki eğitimlerini fonlayan ve denetleyen, aynı zamanda özel sektör ve üniversiteler arasında mesleki eğitimin etkinleştirilmesi için köprü vazifesi gören bir kuruma dönüştürülmesidir. Bu görevin etkin bir şekilde yapılabilmesi için, ortaöğretim ve yükseköğretimden mezun olan herkesin İŞKUR'a kaydı yapılacak, işe yerleşmeleri SGK ile takip edilecektir. Böylelikle eğitim ve istihdam ilişkisi güçlendirilecektir.
- Beceri uyumsuzlukları tespit edilecektir. Türkiye'de istihdamın ve ücretlerin düşüklüğünün ana nedenlerinden birisi işverenlerin aradığı bilgi ve beceri donanımı ile iş arayanların sunabildikleri bilgi ve beceriler arasındaki uyumsuzluktur. İŞKUR bünyesinde iş gücü arz ve talep uyumsuzluğunun boyutlarının tespiti için kapsamlı bir çalışma başlatılacak ve sonuçları kamuoyu ile paylaşılacaktır. Türkiye'nin beceri envanterinin çıkarılmasından sonra, beceri politikaları geliştirilecek ve uygulanacaktır. Kısa vadede politikalar mesleki eğitim seferberliğine odaklanacaktır. Orta ve uzun dönemde, Türkiye'de günümüzde yaşanan ve gelecekte yaşanması muhtemel beceri uyumsuzluğu problemlerini çözenin tek yolu, eş güdümlü ve uyumlu çalışan bir tarım, eğitim, sanayi ve iş gücü politikasıyla hem kaliteli iş gücü arzının hem de kaliteli iş gücü talebinin desteklenmesidir.
- Sosyal desteklerin halka ulaşması hızlandırılacaktır. Halkın kayıtlı emek piyasalarına katılmamasındaki bir diğer etken, işe başladıktan sonra kaybedilen sosyal desteklerin işsizlik anında yeniden kazanılmasının uzun zaman almasıdır. Bu doğrultuda Aile ve Sosyal

Hizmetler Bakanlığı tarafından hanehalkına sunulan sosyal desteklerin, bu desteklere hak kazananlara acil bir şekilde eriştirilmesi için gerekli altyapı çalışmaları başlatılacaktır. Sosyal desteklerin hak temelli bir sosyal anlayışla verilmesi ana ilke olarak yerleştirilecektir. Bu doğrultuda, detaylı bir veri tabanı oluşturularak, verilen sosyal desteklerin etki analizi, veriye dayalı ve tarafsız olarak, yapılacaktır. Bu konuda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasındaki bilgi alışverişi ve koordinasyon azami düzeye çıkarılacaktır.

- İş gücü istatistikleri güncellenecektir. İş gücü istatistiklerinin güncellenmesi için gerekli mikro veri toplama altyapısı güçlendirilerek, zengin, şeffaf ve bilimsel araştırmacıların kullanımına açık bir iş gücü veri tabanının oluşturulması için çalışmalar başlatılacaktır.

6-12 AY İÇERİSİNDE:

- Mesleki eğitim seferberliği başlatılacaktır: İş gücü arz ve talep uyumsuzluğunun boyutlarının tespiti ile tüm ülke çapında mesleki eğitim seferberliği başlatılacaktır. Bu seferberlik kapsamında:
 - ✓ Gençlere yönelik olarak günümüz şartlarında iş dünyasının talep ettiği teknolojik yetkinlikleri ve insani becerileri kısa süreli ve yoğun eğitim programlarıyla elde edebilmeleri için Teknoloji Kampüsleri kurulacaktır. Bu kampüsler, İŞKUR-Özel Sektör-Üniversite iş birliği ile oluşturulacak ve faaliyet gösterdikleri bölgelerde öne çıkan sektörlerin nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak üzere kısa dönemli eğitimler verecektir.
 - ✓ Uzun süredir işsiz olan veya iş gücünden çıkmış kişilerin yeni beceriler ve yetenekler kazanarak istihdama geri dönüşlerini sağlamak için yine İŞKUR-Özel Sektör-Üniversite iş birliği ile İkinci Şans Okulları kurulacaktır.
 - ✓ Çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak ve işverenlerin yeni teknolojilere yönelmelerini teşvik etmek için %2 olan İşsizlik Fonu işveren katkısının bir kısmının işverenlerce belli bir proje dahilinde çalışanlarının işbaşı mesleki eğitimi için kullanılmasına olanak sağlanacaktır. Nitelikli iş gücü açığı bulunan alanlarda verilen eğitimler ile genç ve kadınların istihdama kazandırılmasına yönelik istihdam garantili şekilde işveren tarafından sağlanan eğitim programları desteklenecektir. Bu tür projeler tek bir şirketi ya da belli bir coğrafya veya sektördeki farklı şirketleri kapsayabilecektir. Bu tür işbaşı eğitim projeleri önce pilot projelerle denenecek, sonuçların veriye dayalı ve tarafsız bir değerlendirmesinden sonra daha yaygın olarak uygulanacaktır.
 - ✓ Ara eleman ihtiyacının karşılanması için Meslek Yüksek Okulları iş garantili olarak tekrar tasarlanacaktır. Meslek lisesi öğrencileri okula başladıkları günden itibaren uzun dönem sigortalı statüsüne kavuşmuş olacaklardır. Yine meslek lisesi mezunlarının askerlik süresinde iyileştirme yapılacaktır. Meslek liselerinin yönetiminde özel sektörün payı artırılacaktır. Meslek liselerinde müteveli

heyetleri oluşturularak bu okulların yönetiminde özel sektörün söz sahibi olması sağlanacaktır.

- ✓ Üniversite öğrencilerinin etkin bir staj imkânına kavuşması için ortak eğitim modeli tüm üniversiteler için zorunlu tutulacaktır. Üniversite öğrencilerine staj imkânı sağlayan firmalar performansa dayalı teşvik edilecektir.
- Okul öncesi çocuk bakım sisteminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Kadınların iş gücüne katılımının artırılması, Türkiye'nin sürdürülebilir bir büyüme sürecine girebilmesinin en önemli koşullarından birisidir. Çalışan annelerin gün içinde çalıştıkları süre boyunca okul çağı öncesi çocuklarını bırakabilecekleri kaliteli ve uygun fiyatlı çocuk bakım kurumlarının sayısı son derece yetersizdir. Ekonomi literatürü çocuk bakım kurumlarının yaygınlaşmasının ve sosyal yardım programlarıyla annelerin çocuk bakımı için yaptıkları harcamaların devlet tarafından desteklenmesinin kadınların iş gücüne katılımını ciddi bir düzeyde artırdığını göstermektedir. Çocuk bakım sektörünün gelişmesi hem doğrudan çalışan annelerin iş gücüne katılımını artıracak, hem de bu sektörün daha çok kadın iş gücü istihdam etmesi nedeniyle dolaylı olarak da kadınların iş gücüne katılımını destekleyecektir. Bu doğrultuda, okul öncesi çocuk bakım sisteminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için bütüncül bir teşvik politikası uygulanacaktır:
 - ✓ Çocuk bakım hizmetlerinin özel sektör için çekici bir yatırım alanı olması için mevcut mevzuattaki kısıtlayıcı düzenlemeler gözden geçirilecektir.
 - ✓ Özel sektör yatırımlarına yönelik mevcut teşviklerin miktarı ve kapsamı genişletilecektir.
 - ✓ Şirketlerin çalışanlarına çocuk bakım hizmetleri sağlaması teşvik edilecektir.
 - ✓ Çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, belli bir gelir düzeyinin altında bulunan çalışan annelerin okul öncesi çocuk bakımı için yaptıkları masraflar, bütçe olanakları dikkate alınarak hazırlanacak bir programla desteklenecektir.
 - ✓ İlkokul öncesi eğitim kademeli olarak zorunlu hale getirilmesi hedeflenecektir.
- Kayıtlı istihdam reformu yapılacaktır. Türkiye'de istihdam düşüklüğü ve aşırı sayıda asgari ücretli çalışan olmasının nedeni işçilerin kayıtlı olarak çalıştırılmasının işverenler için yüksek bir vergi yükü oluşturmasıdır. İşverenlerin vergilendirilmesindeki noksanlıklar nedeniyle işverenler vergiden düşememelerine rağmen kayıt dışı ücret ödemeyi tercih etmektedirler. Öte yandan, kayıt dışı istihdam bir yandan işsizliğin yüksek olduğu bir ortamda işçileri asgari ücretin altında ve temel çalışma haklarından yoksun işleri kabul etmeye zorlamakta, diğer yandan da devletin vergi gelirlerini azaltmaktadır. Suriyeli sığınmacılar ile ilgili sorunlar kayıt dışı istihdamın azaltılmasının önemini daha da artırmıştır. Tüm çalışanların kayıtlı iş imkanına kavuşması Eylem Planı'nın bir hedefidir. Bu

doğrultuda, kayıt dışı işçi çalıştıran şirketlerin bu işçileri kayıtlı hale getirmelerini özendirici önlemler alınacaktır:

- ✓ Yaratılacak kayıtlı istihdamın sosyal güvenlik sisteminin dengeleri üzerinde yapacağı olumlu etki dikkate alınarak, bordro üzerinden alınan vergiler azaltılacak ve ödemelerinde kolaylık sağlanacaktır.
- ✓ Yarı zamanlı çalışanların kayıt dışı istihdamının azaltılması için işçi ve işverenler mevzuat konusunda bilgilendirilecek, kayıtlı yarı zamanlı çalışmanın hem işçiler hem de işverenler için çekici olması sağlanacaktır.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işverenler üzerindeki rehberlik görevinin güçlendirilmesi ve etkinliğinin artırılması yasal ve kurumsal düzenlemelerle sağlanacaktır. Kurallara uymayan işverenler üzerindeki yaptırımlar artarken kurallara uyanların üzerindeki yük de hafifletilecektir. Belirlenecek süreler dahilinde hiç kayıt dışı istihdam cezası almamış, tüm prim ve vergi yükümlülüklerini eksiksiz ve gecikmesiz yerine getirmiş işverenler için denetim süreçlerinde kolaylık ve dijital denetim imkânı ile prim yükünde hafifletici teşvikler uygulanacaktır. Sağlanacak teşviklerin de kurallara uymayan işverenlere verilen cezalardan fonlanması amaçlanacaktır.
- ✓ Kayıt dışı istihdam tespitinde risk denetimi odaklı anlayış hayata geçirilecektir. Girdileri ile çıktıları uyumlu olmayan, üretilen iş miktarı ile çalışan sayısı uyumsuz olan, sektör ortalamaları ile uyumsuz göstergelere sahip olan, prim ve vergi uyumluluğu düşük olan veya hakkında şikâyet bulunan işverenlere yönelik oluşturulacak risk skorlarına bağlı olarak yüksek riskli gruba yönelik denetimlerin sıklığı artırılırken, riski düşük olan işverenlere yönelik denetimler yalınlaştırılacaktır.
- ✓ Tarımda ücretsiz aile işçisi kavramı kademeli olarak kaldırılarak tarımdaki sigortalılık artırılacaktır. Bunun için sektörün gerçeklerine uygun bir sosyal güvenlik sistemi hayata geçirilecektir.

12-18 AY İÇERİSİNDE:

- Asgari ücret siyasi malzeme olmaktan çıkarılacaktır. Makroekonomik dengelerin tesisi ve %5'lik enflasyon hedefine ulaşılmasıyla birlikte hem gelişmiş hem de gelişmekte olan birçok ülkede başarıyla uygulanan asgari ücretin yoksulluk sınırı, verimlilik artışı, GSYH büyümesi, işsizlik oranı, gerçekleşen ve beklenen enflasyon gibi makroekonomik değişkenlerin kullanıldığı bir formülle belirlenmesine başlanacaktır. Bu formül tüm kesimlerin katılacağı, şeffaf ve yapıcı bir süreçle belirlenecektir. Bu sayede hem çalışanların hem de işverenlerin önünü daha net görebilmesi, tasarruf ve yatırım planlarını yaparken karşılaşacakları belirsizliğin azaltılması sağlanacaktır.
- İyi planlanmış ve etkin sosyal destekler devreye alınacaktır. İstihdam ve ücretlerdeki iyileşmeler, tüm vatandaşların yaşanabilir bir gelir seviyesine ulaşabilmesi için sosyal

yardımlarla desteklenecektir. Bu doğrultuda, vergi gelirlerinde sağlanacak artışlarla birlikte bütçe olanaklarının elverdiği ölçüde sosyal yardımlar iki alana odaklanacaktır:

- ✓ Birinci olarak vatandaşların belli bir gelir seviyesinin altına düşmemesini hedefleyen İYİ Yaşam Gelir Modeli uygulamaya konulacaktır. Bu model çerçevesinde 18-26 yaş arasındaki tüm gençlere ve medyan gelirin yarısının altında kalan 4 milyon hanedeki kadına, düzenli olarak ve herhangi bir şarta bağlı olmadan aylık nakit ödeme yapılacaktır.
 - ✓ İkinci olarak, okullarda çocuklara ücretsiz yemek sunma programı Rüzgârgülü hayata geçirilecektir. Bu program, çocuklarımızın yeterli beslenmesini sağlayarak fiziksel ve zihinsel gelişimlerini destekleyecek, okullaşma oranını artıracak ve kadınların iş gücüne katılımını yükseltecektir.
- Yeni Nesil Çalışma Modelleri yaygınlaştırılacaktır. Gençlerin, ailesine daha fazla zaman ayırmak isteyen kişilerin, anne ve baba adaylarının, teknik uzmanlık ve yetkinliğini birden çok iş imkânı ile kullanmak isteyenlerin, tam zamanlı çalışmayı tercih etmeyenlerin istekleri ve değişen iş ve özel yaşam dengesi anlayışı ile ortaya çıkan toplumsal beklentilere cevap verecek nitelikte yeni nesil çalışma modelleri yaygınlaştırılacaktır. Geleneksel mesai saatleri ve günlerine kısıtlı kalmak istemeyen veya herhangi bir sebeple uyamayan fakat istihdama katılmak isteyen herkese daha fazla fırsat yaratacak bir anlayış benimsenecektir. Bir çalışanın birden fazla işveren ile çok daha kolay ve verimli şekilde çalışabilmesi, bir işin birden fazla kişi tarafından yerine getirilmesi veya tam zaman doldurmayan işler için kolaylıkla ve güvenceli şekilde istihdam yaratılabilmesi için dünya örnekleri ile paralel yenilikçi çalışma modelleri kuralları net ve tüm taraflar için açık şekilde tanımlanacak ve bu modellerin hem çalışanlar hem de işverenler için çekici ve tercih edilebilir olmasını sağlayacak düzenlemeler hayata geçirilecektir.
 - Güvenceli Esnek İstihdam desteklenecektir. Dünyada işsizlik oranlarının düşük olduğu, genç ve kadınların istihdama katılımının yüksek olduğu, iş gücü verimliliğinin yüksek olduğu tüm ülkelerde yarı-zamanlı ve geçici iş temelli çalışan oranlarının belirgin şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde toplam iş gücü içinde yarı-zamanlı çalışan oranlarının % 20-25 seviyelerinde olduğu, OECD ortalamasının %16,5 seviyesinde olduğu fakat ülkemizde bu oranın %10'un altında kaldığı görülmektedir. İş fırsatları ve istihdam olanaklarını artırmak, iş gücü verimliliğimizi de yükseltmek için Güvenceli Esnek İstihdam yaklaşımı hayata geçirilirken herkesin gönül rahatlığı ile istihdama katılabileceği bir çözüm anlayışı benimsenecektir.
 - Esneklik kavramı sanılanın ya da korkulanın aksine çalışanların sosyal haklarından ve güvencelerinden feragat edecekleri bir yapıda gündeme gelmeyecektir. Güvenceli esneklik anlayışı ile yarı-zamanlı ve geçici çalışma modellerinde de adil ve tüm tarafların haklarını gözetilen bir anlayış ile politika geliştirilecektir. Sosyal tarafların tüm görüş ve

isteklerini dikkate alan Güvenceli Esnek İstihdam alışması, yeni nesil çalışma modellerinin yaygınlaştırılması hedefine de hizmet edecek şekilde sosyal uzlaşma ve iş birliği ortamının yaratılması için oluşturulacak Sosyal ve Ekonomik Konsey (SEK) tarafından ele alınacaktır.

SANAYİ POLİTİKALARI

Türkiye ekonomisi uzun yıllardır orta gelir tuzağına takılmış ve gelişmiş ekonomiler seviyesine sıçrama yapamamıştır. Türkiye'nin bu atılımı yapabilmesinin temel koşullarından biri, kısa ve uzun vadede doğru ekonomik planlama yapılması ve bu planlamanın koşullar ne olursa olsun sonuna kadar yerine getirilmesidir. İYİ Parti sanayi politikaları bu düşünceyle hem kısa vadede hem de uzun vadede kaliteli (verimlilik odaklı) ekonomik büyümeyi temel hedef belirlemektedir.

Uzun vadeli ekonomik büyümenin en belirleyici unsuru üretimde verimlilik artışıdır. Üretimde verimlilik artışı da ancak teknolojik gelişme ve inovasyon ile sağlanır. Bu sebeple İYİ Parti sanayi politikaları teknoloji odaklı verimlilik artışını temel hedef olarak koymaktadır. Bir ekonominin sağlıklı gelişebilmesi, onu oluşturan tüm çarkların uyum içinde işlemesi ile mümkündür. Daha net bir deyişle, bir ülke ekonomisinin sanayisinin dinamik olması yanında, hem çalışanlarının beşerî sermayesi yüksek kalitede olmalı, hem de kurumları ve regülasyonları, kaliteli ve yenilikçi üretimi destekler şekilde tasarlanmalıdır. Dolayısıyla politika yapımına bütüncül bir bakış açısı ile yaklaşılmalıdır. Bu hedefle bu Eylem Planı içinde yer alan bütün bakanlıklar ve kurumlar uyum içinde çalışacak, sanayi politikaları tasarlanırken eğitim, vergi, bankacılık, iş gücü politikaları ve diğer politikalar ile uyum içinde planlanacaktır.

SANAYİ DESTEKLERİ VE ETKİ ANALİZİ

İYİ Parti eldeki kaynakları ancak katma değer sağlayan, potansiyeli yüksek firmalara aktarmayı taahhüt etmektedir. Bu amaca ulaşmak için diğer alanlarda olduğu gibi sanayi teşvik politikaları alanında da yeni kurulacak Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü'nün yardımıyla veri bazında yapılandırılacak ve etki analizleriyle takip edilecektir. Sanayimizin en önemli sorunlarından biri kamunun büyük oranlardaki teşvik desteklerine rağmen firmaların hala çok küçük ölçeklerde kalması, büyüyememesi ve uluslararası arenada rekabetçi hale gelememesidir. Yapılan araştırmalar Türkiye'deki yeni kurulan firmaların orta ölçek seviyesine geldikten sonra büyümelerini durdurduklarını göstermektedir. Bu verimlilik ve istihdam artışı amaçlayan bir ekonomi için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Firmaların ve sanayilerin bir üretim ağı içinde çalıştıkları unutulmayacak, o sebeple destekler tasarlanırken üretim ağı içerisindeki merkezîyetleri de hesaba katılacaktır. Bu sayede, COVID-19 gibi herhangi beklenmedik bir ekonomik kriz halinde, tedarik zinciri ve üretimde oluşabilecek aksaklıkların daraltılması hedeflenebilecektir.

SANAYİ DESTEKLERİ ALANINDA YAPILACAKLAR:

- Mevcut halde verilen desteklerin etki analizleri ivedilikle yapılacak, yeterince verim alınamayan destek programları sonlandırılacak ve bu şekilde tasarruf edilen kaynaklar daha etkin kullanılacak programlara aktarılacaktır.
- Firmaların performansları yakından takip edilecek ve destek başvurusunda bulunan firmaların daha önce aldıkları destekleri nasıl kullandıkları da hesaba katılacaktır.
- Destekler liyakat prensibiyle verilecek, kaynakları heba etmiş firmaların kamu desteklerine tekrar ulaşmaları zorlaştırılacaktır.
- Uygulanan regülasyonların ve destek programlarının karmaşıklığı desteğe ihtiyaç duyan küçük firmaları zorlamakta, avukat ve mali müşavir ihtiyacı oluşturmaktadır. Bu sebeple destek programları ve regülasyonlar basitleştirilip anlaşılması kolay hale getirilecektir.
- Politika ve teşvik düzenlemeleri veri bazlı ve dinamik olacaktır.
- Sürekli güncellenen veriler ışığında, değişen üretim ve yaşam koşullarına göre desteklenmesi gereken sektörler ve bölgeler tespit edilecek, destek programlarında öncelikli hale getirileceklerdir.
- Sanayi politikamızın bir parçası olarak mevcut bütün regülasyonları incelenecek, firma büyümesini yavaşlatan ve âtıl hale gelmiş regülasyonlar ortadan kaldırılacaktır. Bunu yaparken hedef, adil ve ayrımcı olmayan rekabet koşullarıyla dinamik yapıdaki firmalarımızın büyümesini sağlamak olacaktır.

DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE REKABET KURUMU

Dijital ekonomi, yeni piyasa dengeleri ve koşulları oluşturmuştur. Eski usul rekabet kanunları hızla gelişen dijital firmalara uygun değildir. Buna göre rekabet kuralları yeniden düzenlenecektir. Rekabet Kurumu dijital dönüşüme uygun şekilde yeniden yapılandırılacak, firmalardan gerçek zamanlı veriler toplayan, büyük ölçekteki verileri saklayıp inceleyebilecek bilgi teknolojileri ile donatılmış, hukuki, iktisadi ve istatistiki konularda uzman kadrolarla yapısı güçlendirilecektir.

DİJİTAL DÖNÜŞÜM ALANINDA SANAYİ BAKANLIĞINCA YAPILACAKLAR:

- Yurt dışından gelen yabancı firmalar Türkiye’de kendilerine rakip olabilecek küçük ölçekte olan firmaları satın almak usulüyle yok etmektedirler. Özellikle dijital piyasalarda oluşan bu durumu engellemek ve yerli firmalarımızı güçlendirmek için firma büyüklüğü

gözetmeksizin tüm firma alımları, Türkiye'deki yerli firmaların rekabet güçlerini koruyacak şekilde denetimden geçirilecektir.

- Dijital dönüşüm alanında dış ticaret bölümünde açıklanan finansman ve teşvik uygulamalarının başarılı olabilmesi için eğitim, altyapı ve kanuni düzenlemelerle sanayimizin dijital dönüşüme ayak uydurması sağlanacaktır.
- Dış ticarete yüksek katma değerli ürünleri önceliklendirilmesini destekleyecek sanayi teşvikleri veri bazlı olarak geliştirilecek ve uygulamaları takip edilecektir.

BEŞERÎ SERMAYE

Üretimde verimlilik artışı, firmalarımızın inovasyon yapmaları kadar Türkiye'deki ve dünyadaki diğer firmaların teknolojilerinden öğrenmelerine ve onlardan kendilerini geliştirebilecekleri şekilde faydalanmalarına bağlıdır. Bu da ancak iyi eğitilmiş mühendis, teknisyen, yenilikçi yönetici kadrolarıyla mümkündür. Üniversitelerimizin ve meslek yüksek okullarımızın müfredatları yenilenecek, modern teknolojiler ve yönetim şekillerini içermeleri sağlanacaktır. İş dünyasının okullardaki eğitimlere daha aktif katılmaları, işverenlerin tecrübelerini paylaşmaları, daha nitelikli staj imkânlarıyla gençlerimizin yetişmelerine katkıda bulunmaları amaçlanacaktır. Sanayi Bakanlığı, İş Gücü Piyasaları bölümünde açıklanan programlara katkıda bulunacak ve destekleyecektir. Beşerî sermayeyi destekleyen önemli bir kurumsal yapı üniversitelerimizdir. Kaliteli büyüme güçlü üniversiteler olmadan sağlanamaz. Üniversitelerle beraber diğer bir önemli kurum da TÜBİTAK'tır. TÜBİTAK adına yakışır bir şekilde dinamik bir yapıya kavuşturulacak ve şeffaflaştırılacaktır. TÜBİTAK hem bilim altyapısı hem de beşerî sermaye açısından ülkedeki en güçlü kurumlardan biri haline getirilecektir.

BEŞERÎ SERMAYE ALANINDA SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞINCA YAPILACAKLAR:

- TÜBİTAK, yurt içinden ve dışından getirilen akademisyenlerle düzenli kurultaylar düzenleyip hem akademinin hem de firmaların bilimsel ve teknolojik olarak nabzını tutacaktır.
- Türkiye'de ve dünyanın çeşitli yerlerinde Türkiye'nin dünyaya kazandırdığı akademisyenlerin aralarında organik bir bağ oluşturacak ve Türkiye'deki akademisyenlerin ve firmaların onlardan faydalanması sağlanacaktır.
- TÜBİTAK bünyesindeki destek verileri halkla paylaşılacak, teşvik alan firmalar ve akademisyenler kamuoyunun bilgisine sunulacaktır. Kamu Politikaları Etki Analizi Enstitüsü'yle iş birliği halinde destek verilen projelerin çıktıları listelenecek, verilen

desteklerin etki analizleri yapılıp hem çıktı sayısını hem de çıktı kalitesinin artırılması hedeflenecektir.

- Üniversite-sanayi iş birliği projeleri özendirilecek ve desteklenecektir. Her üniversiteden bir bilim insanı TÜBİTAK Bilim Kurulu'na seçilecek ve 6 ayda bir yapılacak toplantılarda Türkiye'deki teknolojik gelişmeler takip edilip politika önerileri toplanacaktır.
- Belirlenen alanlarda her üniversiteden bir doktora öğrencisi TÜBİTAK Gençlik Bilim Kurulu'na seçilecek ve 6 ayda bir düzenlenecek toplantılarda genç akademisyen adaylarının gözünden sorunlar gerçek zamanlı takip edilip politika önerileri toplanacaktır.
- Üniversitelerin teknoloji bütçeleri yeniden gözden geçirilecek, akademisyenlerin güçlü projelerde çalışmaları teşvik edilecektir.
- Doktora Programları. Yapılan uluslararası araştırmalar gösteriyor ki güçlü doktora programları olan ülkeler daha fazla patent üretmektedirler. Bu sebeple üniversitelerimizin doktora programları güçlendirilecek, sanayi ile iş birliği yapan projelerde yazılan tezler önceliklendirilecektir. Ayrıca firmalara verilecek maaş destekleriyle nitelikli doktora mezunlarını işe almaları özendirilecektir.

*Ekonomi Politikaları
Başkanlığı*

İYİ Parti Genel Merkezi

Mustafa Kemal Mh., 2120. Cd., No:9, Çankaya/Ankara
0312 408 08 08 iyiparti.org.tr